

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเรื่อง การเข้าถึงบริการสังคมเปรียบเทียบระหว่างชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาสภาพปัญหาด้านบริการสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสังคม ตลอดจนความต้องการด้านบริการสังคมจากหน่วยงานรัฐของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเสนอเป็นข้อพิจารณาในการจัดบริการสังคมที่เหมาะสมต่อไป โดยนำเสนอผลการศึกษาด้วยตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 สภาพความเป็นอยู่ สภาพการได้รับบริการสังคม ปัญหาความต้องการด้านบริการสังคม

ส่วนที่ 3 ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสังคมด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสังคมของชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน

สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์และสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสหรือสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพหลัก

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	40.0	42.0
- หญิง	60.0	58.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. อายุ (ปี)		
20 – 30 ปี	25.5	14.0
31 – 40 ปี	25.0	16.0
41 – 50 ปี	29.0	26.0
51 – 60 ปี	12.5	24.0
61 ปี ขึ้นไป	7.5	20.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. ระดับการศึกษา		
- ไม่ได้ศึกษา	4.5	20.0
- ประถมศึกษา	60.0	74.0
- มัธยมศึกษาตอนต้น	17.0	6.0
- มัธยมศึกษาตอนปลาย เทียบเท่า	12.0	-
- ปวส./เทียบเท่า	3.0	-
- ปริญญาตรี	3.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
4. อาชีพหลัก		
- รับจ้าง/รับจ้างทั่วไปรายวัน	22.0	20.0
- รับจ้างก่อสร้าง/กรรมการแบกหามรายวัน ลูกจ้างหรือพนักงานรายวัน บริษัท/ ห้างร้านเอกชน	-	8.0
- ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	26.5	18.0
- เก็บ/รับซื้อ-ขายของเก่า	11.0	44.0
- ลูกจ้างหรือพนักงานบริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการเอกชน	11.5	-
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้าง ประจำ/ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนส่วน ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	8.5	-
- ลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมง/รายวัน ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	1.0	-
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	18.0	10.0
-ว่างงาน	1.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ร้อยละ 3.5 ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพาน มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 6.0 อาชีพหลักของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ได้แก่ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 26.5 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างหรือรับจ้างทั่วไปรายวัน ร้อยละ 22.0 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 18.0 ลูกจ้างหรือพนักงานบริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการเอกชน ร้อยละ 11.5 เก็บ / รับซื้อ-ขายของเก่า ร้อยละ 11.0 ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราวรายเดือน ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.5 ส่วนผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.0 มีอาชีพ

เก็บ/รับซื้อ-ขายของเก่า รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง/รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.0 ค้าขาย ร้อยละ 18.0 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 10.0 และรับจ้างก่อสร้าง ร้อยละ 8.0

ตารางที่ 5.2 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพในครัวเรือน ภูมิลำเนาเดิม สถานที่ครั้งสุดท้ายก่อนย้าย และสาเหตุการย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนหรือได้สะพาน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. สถานภาพในครัวเรือน		
- หัวหน้าครอบครัว	33.0	38.0
- คู่สมรส	43.0	56.0
- สมาชิกในครอบครัว	24.0	6.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. ภูมิลำเนาเดิม		
- ภาคเหนือ	1.5	6.0
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19.5	16.0
- ภาคกลาง	24.5	42.0
- ภาคใต้	3.0	-
- กรุงเทพมหานคร	51.0	32.0
- ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ)	0.5	4.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. สถานที่ครั้งสุดท้ายก่อนย้ายเข้ามาอยู่ในที่ อยู่ปัจจุบัน		
- กรุงเทพมหานคร	39.5	64.0
- ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ)	1.5	4.0
- จังหวัดอื่น ๆ	30.5	28.0
- ไม่เคยย้าย	28.5	4.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
4. สาเหตุการย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนหรือ ได้สะพาน		
- ที่อยู่เดิมหมดสัญญาเช่า	1.41	-
- ถูกไล่ที่ จากที่อยู่เดิม/ถูกเวนคืน	14.08	10.42
- ใกล้เคียงสถานที่ทำงาน	18.31	2.08
- เชื่ออำนาจต่อการประกอบอาชีพ	15.50	27.08
- การคมนาคมสะดวก	3.52	10.42
- ค่าเช่าราคาถูก	0.70	-
- ย้ายตามครอบครัว/ญาติ	35.92	2.08
- มีผู้ชักชวน	0.70	6.25
- สภาพแวดล้อมน่าอยู่ปลอดภัย	2.11	-
- ไม่ต้องเสียค่าเช่า	-	33.33
- อื่น ๆ	7.75	2.08
รวม	100.0 N = 142	100.0 N = 48

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งจากชุมชนแออัดและบ้านได้สะพานส่วนใหญ่เป็นคู่สมรส
คือ ร้อยละ 43.0 และร้อยละ 56.0 ตามลำดับ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน

กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.0 ภาคกลาง ร้อยละ 24.5 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 19.5 ส่วนบ้านได้สะพาน มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 42.0 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 32.0 สถานที่ครั้งสุดท้ายก่อนย้ายเข้ามาอยู่ในที่อยู่ปัจจุบัน ทั้งชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน คือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 39.5 และ 64.0 สำหรับผู้ที่ไม่เคยย้ายไปไหน เนื่องจากเกิดในชุมชน มีร้อยละ 28.5 ในขณะที่บ้านได้สะพาน มีบ้านที่ปลูกสร้างอยู่ก่อนที่จะมีการก่อสร้างสะพานและไม่ได้รื้อย้าย ร้อยละ 4.0 สาเหตุการย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัด ได้แก่ ย้ายตามครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 15.50 ส่วนสาเหตุการเข้ามาอยู่ได้สะพาน ได้แก่ ไม่ต้องเสียค่าเช่า ร้อยละ 33.33 รองลงมา ได้แก่ ใช้อำนวยความสะดวกการประกอบอาชีพ ร้อยละ 27.08 ถูกไล่ที่จากที่อยู่เดิม/ถูกเวนคืน และการคมนาคมสะดวก ร้อยละ 10.42 เท่ากัน

ตารางที่ 5.3 แสดงร้อยละของจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 คน	4.0	18.0
2-3 คน	35.0	66.0
4-6 คน	53.0	16.0
7-9 คน	6.5	-
10 คนขึ้นไป	1.5	-
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50
เฉลี่ย (คน)	4.025	2.30

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
2. จำนวนครอบครัว		
1 ครอบครัว	76.0	64.0
2 ครอบครัว	10.0	32.0
3 ครอบครัว	6.5	4.0
4 ครอบครัวขึ้นไป	7.5	-
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50
เฉลี่ย (ครอบครัว)	1.51	2.30
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (หลังคาเรือน)		
1 คน	4.0	18.0
2 - 3 คน	26.5	54.0
4 - 6 คน	45.5	22.0
7 - 9 คน	10.0	4.0
10 คนขึ้นไป	14.0	2.0
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50
เฉลี่ย (คน)	5.825	3.14

จากตารางพบว่า ชุมชนแออัดมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.025 คน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.825 คน โดยส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4 - 6 คน ร้อยละ 53.0 มีจำนวนครอบครัว 1 ครอบครัว ร้อยละ 76.0 และมีสมาชิกในครัวเรือนหรือหลังคาเรือนเดียวกัน 4 - 6 คน ร้อยละ 45.5 ขณะที่บ้านได้สะพานมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 2.30 คน มีสมาชิกในครัวเรือนหรือหลังคาเรือน เฉลี่ย 3.14 คน และส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 2 - 3 คน ร้อยละ 66.0 มีจำนวนครอบครัว 1 ครอบครัว ร้อยละ 64.0 และมีสมาชิกในครัวเรือน 2 - 3 คน ร้อยละ 45.5

ตารางที่ 5.4 แสดงการมีบัตรประจำตัวประชาชน การมีชื่อในทะเบียนบ้าน และสถานที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การมีบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป		
- มีบัตร	96.5	86.0
- ไม่มีบัตร	3.5	14.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. การมีชื่อในทะเบียนบ้านของสมาชิกในครัวเรือน		
- ครบทุกคน	99.5	94.0
- ไม่ครบทุกคน	0.5	6.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. สถานที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน		
- บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	60.30	-
- กรุงเทพมหานคร	20.10	11.49
- ต่างจังหวัด	19.60	88.51
รวม	100.0 N = 199	100.0 N = 47

ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด มีบัตรประจำตัวประชาชนร้อยละ 96.5 มีชื่อในทะเบียนบ้าน ร้อยละ 99.5 โดยร้อยละ 60.30 มีชื่ออยู่ในบ้านที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานมีบัตรประจำตัวประชาชนร้อยละ 86.0 และมีชื่อในทะเบียนบ้าน แต่ไม่ได้เป็นบ้านที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ร้อยละ 94.0 โดยร้อยละ 80.56 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านต่างจังหวัด

ตารางที่ 5.5 บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างปรึกษาหรือขอรับความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อน และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การปรึกษาปัญหาหรือขอรับความช่วยเหลือจาก		
- สมาชิกในครอบครัว	75.0	60.0
- ญาติอยู่ในชุมชน/บริเวณใกล้เคียง	3.5	12.0
- ญาติอยู่นอกชุมชน	4.0	-
- เพื่อนบ้าน	8.5	8.0
- เพื่อนร่วมงาน	2.5	-
- ผู้นำชุมชนกรรมการชุมชน	1.0	-
- ไม่ได้ปรึกษาใคร	5.5	20.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. ความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน		
- ใกล้ชิด พูดคุย ปรึกษาปัญหาอยู่เสมอ	57.0	-
- ค่อนข้างห่างเหิน	35.0	-
- ไม่เคยรู้จักหรือพูดคุยด้วย	7.5	-
- อื่น ๆ	0.5	-
รวม	100.0 N = 200	-

เมื่อกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดประสบปัญหาความเดือดร้อน ผู้ที่จะปรึกษาหรือขอรับความช่วยเหลือเป็นอันดับแรก ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 75.0 เพื่อนบ้าน ร้อยละ 8.5 และไม่ได้ปรึกษาใคร ร้อยละ 5.5 ขณะที่ผู้ที่อยู่อาศัยบ้านได้สะพานจะปรึกษาสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 60.0 ไม่ได้ปรึกษาใคร ร้อยละ 20.0 และปรึกษาญาติที่อยู่ใกล้เคียง ร้อยละ 12.0 ในส่วนของความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน พบว่า ผู้อยู่อาศัยใน

ชุมชนแออัดมีความใกล้ชิดพูดคุยปรึกษาปัญหาอยู่เสมอ ร้อยละ 57.0 ก่อนข้างห่างเหิน ร้อยละ 35.0 อีกร้อยละ 7.5 ไม่เคยรู้จักหรือพูดคุยด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 53.3 เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน ต่ำกว่า 5 ปี

จะเห็นว่าจำนวนผู้ที่ไม่ได้ปรึกษาใครเมื่อประสบปัญหาของผู้อยู่อาศัยบ้านได้ สะพานแตกต่างจากผู้อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดถึงร้อยละ 14.5 ทั้งนี้เนื่องจากผู้อยู่อาศัยได้สะพาน เหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่อาศัยเพียงคนเดียวและไม่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือปลูกสร้างบ้านห่างจากชุมชน

ส่วนที่ 2 สภาพความเป็นอยู่ สภาพการได้รับบริการสังคม ปัญหาและความต้องการด้านบริการสังคม

ด้านการศึกษา

ตารางที่ 5.6 แสดงค่าร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 7-14 ปี ในการได้รับการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
การศึกษาภาคบังคับ		
- ทุกคน	97.6	92.31
- ไม่ครบทุกคน	2.4	7.69
รวม	100.0 N = 84	100.0 N = 13

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดที่มีอายุระหว่าง 7 - 14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียน ร้อยละ 97.6 อีกร้อยละ 2.4 ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากเด็กไม่ประสงค์จะเรียนต่อ ส่วนบ้านได้สะพานมี ร้อยละ 92.31 ที่จบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ อีกร้อยละ 7.69 เด็กอายุถึงเกณฑ์เข้าเรียนแล้วแต่ยังไม่ได้เข้าเรียนเนื่องจากครอบครัวขาดความพร้อมด้านการเงิน

ตารางที่ 5.7 แสดงค่าร้อยละความต้องการในการสนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชนในครอบครัว

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
การสนับสนุนการศึกษา		
- ตามความต้องการหรือความสามารถ ของเด็ก	67.72	-
- ขึ้นอยู่กับสภาพของครอบครัว	26.77	100.0
- การศึกษาภาคบังคับ	2.36	-
- ไม่สามารถตอบได้	3.15	-
รวม	100.0 N = 127	100.0 N = 9

จากการสอบถามความคิดเห็นในการสนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชนในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนแออัด ในความเห็นแตกต่างกันแต่ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 67.72 จะให้การสนับสนุนตามความต้องการหรือความสามารถของเด็ก ร้อยละ 26.77 จะดูความพร้อมหรือสภาพของครอบครัว ร้อยละ 3.15 ไม่สามารถตอบได้เนื่องจากไม่ใช่ผู้ปกครองโดยตรงของเด็ก และร้อยละ 2.36 จะให้ศึกษาถึงระดับภาคบังคับ ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่บ้านได้สะพานให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าวเหมือนกันคือ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวเป็นหลัก

ตารางที่ 5.8 แสดงค่าร้อยละของปัญหา อุปสรรคด้านการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
ปัญหาอุปสรรคในการศึกษา		
- ไม่มีปัญหา	55.9	-
- มีปัญหา	44.1	100.0
รวม	100.0 N = 127	100.0 N = 9

จากการสอบถามถึงปัญหา อุปสรรคในการศึกษาของเด็กและเยาวชนในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนแออัด ร้อยละ 55.9 ตอบว่าไม่มีปัญหา ร้อยละ 44.1 ตอบว่ามีปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่บ้านได้สะพานที่มีเด็ก/เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในครัวเรือน ร้อยละ 100.0 ตอบว่า มีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน

ตารางที่ 5.9 แสดงค่าร้อยละของสมาชิกในครอบครัวอายุระหว่าง 14 – 50 ปี ที่สามารถอ่านออกเขียนได้

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
การอ่านออกเขียนได้		
- ทุกคน	94.5	78.0
- ไม่ทุกคนหรือได้น้อยมาก	5.5	22.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการสอบถามเรื่องการอ่านออกเขียนได้ของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 14 - 60 ปี พบว่ามีผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด สามารถอ่านออกเขียนได้ถึง ร้อยละ 94.5 ขณะที่ผู้อยู่

อาศัยบ้านได้สะพานสามารถอ่านออกเขียนได้เพียง ร้อยละ 78.0 ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ 7.69

ตารางที่ 5.10 แสดงค่าร้อยละของการเข้ามาให้การฝึกอบรมความรู้หรือวิชาชีพในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยของหน่วยงานราชการ และการเข้ารับการฝึกอบรม

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การฝึกอบรม		
- มี	43.5	16.0
- ไม่มี	45.0	84.0
- ไม่ทราบ	11.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. การเข้ารับการฝึกอบรม		
- เคย	27.59	-
- ไม่เคย	72.41	100.0
รวม	100.0 N = 87	100.0 N = 8

จากตารางพบว่า มีการเข้าไปให้การฝึกอบรมความรู้หรือวิชาชีพของหน่วยงานราชการในชุมชนแออัด ร้อยละ 43.5 ในขณะที่การเข้าไปให้การฝึกอบรมดังกล่าวแก่ผู้อยู่อาศัยได้สะพานหรือบริเวณใกล้เคียงมีเพียงร้อยละ 16.0 เท่านั้น ซึ่งในส่วนของผู้ที่ตอบว่าเคยมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปให้การฝึกอบรม ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดเคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 27.59 ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานไม่เคยเข้ารับการอบรมเลย จากการสอบถามถึงเหตุผลที่มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมค่อนข้างน้อย ในกรณีของชุมชนแออัดนั้น เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพค้าขายหรือรับจ้าง ร้อยละ 48.33 ต้องทำงานประจำ ร้อยละ 26.67 ไม่มีความสนใจเพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ 10.01 ต้องทำงานบ้านหรือดูแลบุตรหลาน ร้อยละ 6.66 ขาดภาพ ร้อยละ 3.33 และอื่น ๆ ได้แก่ สุขภาพไม่แข็งแรง สัมผัสไม่ทัน และไม่รู้ว่ามีโอกาสเข้ารับการอบรม ร้อยละ 1.67 สำหรับผู้อยู่อาศัย

ได้สะพานซึ่งไม่มีใครเคยรับการอบรมเลยได้ให้เหตุผลว่าต้องประกอบอาชีพ ร้อยละ 62.5 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพเก็บ/รับซื้อ-ขายของเก่าและรับจ้าง ซึ่งต้องออกไปไกลจากที่พักอาศัยเป็นเวลาหลายชั่วโมง จึงไม่มีเวลาที่จะรับการอบรมและเห็นว่าการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวมีความสำคัญมากกว่า อีกร้อยละ 37.5 ไม่สนใจที่จะเข้ารับการอบรม เนื่องจากจากไม่คิดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้มากนัก โดยเฉพาะการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะมีความถนัดในอาชีพที่ทำอยู่มากกว่า

ด้านสภาพอนามัย

ตารางที่ 5.11 แสดงค่าร้อยละของการใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐ ปริมาณการใช้บริการ เหตุผลที่ไม่เคยใช้บริการ และการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐ		
- เคย	82.5	70.0
- ไม่เคย	17.5	30.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. ปริมาณการใช้บริการ		
- ทุกครั้งเมื่อเจ็บป่วย	47.27	-
- เกือบทุกครั้ง	11.5	8.57
- เมื่อป่วยหนัก	26.06	91.43
- เมื่อมีบริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่	14.55	-
- อื่น ๆ	0.61	-
รวม	100.0 N = 165	100.0 N = 35

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. เหตุผลที่ไม่เคยใช้บริการ		
- ไม่มีเงิน/มีเงินไม่พอ	-	13.33
- ไม่เคยเจ็บป่วย/เจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ	54.29	60.0
- สถานพยาบาลอยู่ไกล/ไม่สะดวกในการเดินทาง	17.14	20.0
- เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน	28.57	6.67
รวม	100.0 N = 35	100.0 N = 15
4. การปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย		
- โรงพยาบาลรัฐ	60.0	18.0
- ศูนย์บริการสาธารณสุข	17.0	12.0
- คลินิก/โรงพยาบาลเอกชน	14.0	4.0
- แพทย์แผนไทย	1.0	2.0
- ซื้อมารับประทาน	6.5 13	54.0
- ปลดปล่อยให้หายเอง	1.5	10.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากตาราง พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดเคยใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐ ร้อยละ 82.5 โดยร้อยละ 47.27 ใช้บริการทุกครั้งเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ 26.06 ใช้บริการเมื่อป่วยหนัก และร้อยละ 14.55 ใช้บริการเฉพาะเมื่อมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปให้บริการ ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานเคยใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐร้อยละ 70.0 โดยส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 91.43 จะใช้บริการเมื่อป่วยหนักเท่านั้น สำหรับผู้ที่ไม่เคยใช้บริการในส่วนของชุมชนแออัดตอบว่าไม่เคยเจ็บป่วยหรือเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ร้อยละ 54.29 อีกร้อยละ 28.57 ตอบว่าสถานพยาบาลของรัฐต้องเสียเวลาในการตรวจรักษานาน และอีกร้อยละ 17.14 ตอบว่าสถานพยาบาลอยู่ไกล/ไม่สะดวกในการเดินทาง ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพาน ร้อยละ 60.0 ตอบว่าไม่เคยเจ็บป่วย/เจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ร้อยละ 20.0 ตอบว่าสถานพยาบาลอยู่ไกล/ไม่สะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 13.33 ไม่มีเงินหรือมี

เงินไม่พอ และร้อยละ 6.67 ให้เหตุผลว่าเสียเวลาในการตรวจรักษานาน ทั้งนี้การดูแล/ปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วยของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด คือ เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 60.0 รองลงมา ได้แก่ ใช้บริการศูนย์บริการสาธารณสุข ร้อยละ 17.0 ไปคลินิกโรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ 14.0 ซึ่พยายามรับประทานเอง ร้อยละ 18.0 ส่วนผู้อาศัยบ้านได้สะพาน ซึ่ยอมรับประทานเอง ร้อยละ 54.0 ไปรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 18.0 ใช้บริการศูนย์บริการสาธารณสุข ร้อยละ 12.0 ปล่อยให้หายเอง ร้อยละ 10.0

ตารางที่ 5.12 แสดงร้อยละของจำนวนผู้ทำบัตรสุขภาพ การใช้สิทธิในการรับการรักษา และเหตุผลที่ไม่ทำบัตรสุขภาพ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การทำบัตรสุขภาพ		
- ทำ	30.5	-
- ไม่ทำ	68.0	100.0
- อยู่ระหว่างดำเนินการ	1.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. การใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลของผู้ที่ทำบัตรสุขภาพ		
- เคยใช้	63.93	-
- ไม่เคยใช้	36.07	-
รวม	100.0 N = 61	-

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. เหตุผลที่ไม่ทำบัตรสุขภาพ		
- ไม่ทราบข้อมูลหรือสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ	27.20	66.0
- ไม่มีเงินค่าทำบัตร	3.68	10.0
- ค่าทำบัตรแพง/ไม่คุ้มค่า	0.74	4.0
- ไม่ประสงค์จะใช้บริการสถานพยาบาลของรัฐ	2.94	-
- ได้รับสิทธิการรักษาพยาบาล/เบิกค่ารักษาพยาบาล ได้อยู่แล้ว	27.20	-
- สุขภาพแข็งแรง/ไม่ค่อยเจ็บป่วย	11.76	4.0
- มีบัตรสงเคราะห์หรือได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลอยู่แล้ว	0.74	10.0
- กลัวบริการไม่ดีหรือได้รับยาไม่ดี	8.09	-
- มีทะเบียนบ้านอยู่ต่างจังหวัด	5.88	6.0
- ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ของผู้มีสิทธิทำบัตร	5.15	-
- ไม่สะดวกในการใช้บริการ	2.21	-
- อื่น ๆ	4.41	-
รวม	100.0 N = 136	100.0 N = 50

จากตาราง พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีการทำบัตรสุขภาพ ร้อยละ 30.5 ร้อยละ 68.0 ไม่ได้ทำ และร้อยละ 1.5 อยู่ระหว่างดำเนินการทำบัตร โดยผู้ที่ไม่ได้ทำบัตร ให้เหตุผลว่าไม่ทราบข้อมูลหรือสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัตรและได้รับทำการรักษาพยาบาล/เบิกค่ารักษาพยาบาลได้อยู่แล้ว ร้อยละ 27.20 เท่ากัน รองลงมาคือ มีสุขภาพแข็งแรง/ไม่มีอาการเจ็บป่วย ร้อยละ 11.76 กลัวบริการไม่ดีหรือได้รับยาไม่ดี ร้อยละ 8.09 มีทะเบียนบ้านอยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 5.88 ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ของผู้มีสิทธิทำบัตรเนื่องจากรายได้เกินกว่าที่กำหนด ร้อยละ 5.15 ส่วนผู้ที่ทำบัตรสุขภาพ เคยใช้สิทธิในการรักษาพยาบาล ร้อยละ 63.93 อีกร้อยละ 36.07 ยังไม่เคยใช้สิทธิ สำหรับผู้อยู่อาศัยได้สะพานไม่ได้ทำบัตรสุขภาพเลย โดยเหตุผลที่ไม่ได้ทำบัตร เนื่องจากไม่

ทราบข้อมูลหรือสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับถึงร้อยละ 66.0 ไม่มีเงินค่าทำบัตรและมีบัตรสงเคราะห์ หรือได้รับการยกเว้น/ลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลอยู่แล้ว ร้อยละ 10.0 เท่ากัน ทราบข้อมูลแต่มีทะเบียนบ้านอยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 6.0 ที่เหลือ ได้แก่ ค่าทำบัตรแพง/ไม่คุ้มค่า และสุขภาพแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วย ร้อยละ 4.0 เท่ากัน

ตารางที่ 5.13 ร้อยละของจำนวนผู้ที่มีความคิดเห็นต่อบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ ปัญหาการใช้บริการ และข้อเสนอแนะหรือความต้องการด้านบริการสาธารณสุข

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ความคิดเห็นต่อบริการด้านสาธารณสุข		
- ดี	33.5	26.0
- ไม่ดี	3.5	22.0
- ทั้งดีและไม่ดี	59.5	42.0
- ไม่มีความคิดเห็น	3.0	10.0
- อื่น ๆ	0.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. บริการสาธารณสุขดี เพราะ		
- สะดวกในการเดินทาง	68.25	50.0
- ค่ารักษาไม่แพง	20.80	35.29
- ได้รับการลดหย่อนค่ารักษา	2.20	14.71
- ไม่ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล	4.40	-
- บริการดี เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ดูแลดี พุดจา สุขภาพ	5.35	-
- อื่น ๆ	1.60	-
รวม	100.0 N = 186	100.0 N = 34

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. อุปสรรคในการใช้บริการสาธารณสุข		
- สถานพยาบาลอยู่ไกล/เดินทางไม่สะดวก	15.62	28.12
- ค่ารักษาแพง	4.65	9.38
- บริการไม่ดี เจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่ พวดจาไม่ สุขภาพ	46.19	21.88
- เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน	33.54	40.62
รวม	100.0 N = 126	100.0 N = 32
4. ปัญหาการใช้บริการสถานพยาบาลของรัฐ		
- ไม่มีปัญหา	31.93	14.28
- ไม่มีเงิน/มีเงินไม่พอ	6.63	40.0
- เจ้าหน้าที่พวดจาไม่สุขภาพ/ไม่เอาใจใส่	28.31	11.43
- เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน	31.93	22.86
- สถานพยาบาลอยู่ไกล/เดินทางไม่สะดวก	1.20	11.43
รวม	100.0 N = 166	100.0 N = 35
5. ข้อเสนอแนะ/ความต้องการด้านการจัดบริการ สาธารณสุขของรัฐ		
- เจ้าหน้าที่ควรดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยและ พวดจาสุขภาพมากขึ้น	39.0	26.0
- ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่ทันสมัย	17.5	2.0
- ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการ แพทย์ให้เพียงพอ	9.0	6.0
- ควรมีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้มากขึ้น	12.5	16.0

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
- ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสุขภาพอนามัย ให้มากขึ้น	3.5	6.0
- ควรลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาล สำหรับผู้มีรายได้น้อย/ฐานะยากจน	2.0	22.0
- อื่น ๆ	-	2.0
- ไม่มีข้อเสนอแนะ/ไม่ต้องการ	16.5	20.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนแออัด เห็นว่ามีทั้งดีและไม่ดี ร้อยละ 59.5 เห็นว่าดีร้อยละ 33.5 ไม่ดี ร้อยละ 3.5 ไม่มีความคิดเห็นร้อยละ 3.0 โดยข้อดีของบริการสาธารณสุขของรัฐ ได้แก่ สะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 65.25 ค่ารักษาพยาบาลไม่แพง ร้อยละ 20.88 เจ้าหน้าที่บริการดี เอาใจใส่ ร้อยละ 5.35 ส่วนข้อเสีย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้บริการไม่ดี ไม่เอาใจใส่ พุดจาไม่สุภาพ ร้อยละ 42.19 เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน ร้อยละ 35.94 สถานพยาบาลอยู่ไกลเดินทางไม่สะดวก ร้อยละ 15.62 และค่ารักษาพยาบาลแพง ร้อยละ 4.69 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่บ้านใต้สะพาน เห็นว่าบริการสาธารณสุขของรัฐมีทั้งดีและไม่ดี ร้อยละ 42.0 ดีร้อยละ 26.0 ไม่ดีร้อยละ 22.0 ไม่มีความคิดเห็นร้อยละ 3.0 โดยผู้ที่เห็นว่าดี เนื่องจากสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 50.0 ค่ารักษาพยาบาลไม่แพง ร้อยละ 35.29 และได้รับการลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 14.71 ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ดี เนื่องจากเสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน ร้อยละ 40.62 สถานพยาบาลอยู่ไกล /เดินทางไม่สะดวก ร้อยละ 28.12 บริการไม่ดี เจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่พุดจาไม่สุภาพ ร้อยละ 21.88 และค่ารักษาพยาบาลแพง ร้อยละ 9.38

สำหรับปัญหาการใช้บริการด้านสาธารณสุขของผู้ที่เคยใช้บริการสถานพยาบาลของรัฐ ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 31.93 ตอบว่าไม่มีปัญหาเท่ากับจำนวนผู้ที่ตอบว่าเสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน ร้อยละ 28.31 ตอบว่าเจ้าหน้าที่พุดจาไม่สุภาพ/ไม่เอาใจใส่ และร้อยละ 6.63 ไม่มีเงินหรือมีเงินไม่พอเป็นค่ารักษา ส่วนผู้ที่อยู่อาศัยใต้สะพานเห็นว่ามีปัญหาเนื่องจากไม่มีเงินหรือมีเงินไม่พอเป็นค่ารักษาเนื่องจากรายได้น้อยหรือฐานะยากจนถึง ร้อยละ 40.0 รองลงมา

ได้แก่เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน ร้อยละ 22.86 เจ้าหน้าที่พูดจาไม่สุภาพ/ไม่เอาใจใส่ ร้อยละ 11.43 และสถานพยาบาลอยู่ไกล/เดินทางไม่สะดวก ร้อยละ 11.43 อีกร้อยละ 14.2 ตอบว่าไม่มีปัญหา ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าปัญหาในการใช้บริการสาธารณสุขของรัฐที่สำคัญคือ เสียเวลาในการรอตรวจรักษานาน เจ้าหน้าที่ให้บริการไม่ดี พูดจาไม่สุภาพ ไม่เอาใจใส่ ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าจะมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เกิดจากการที่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์มีน้อยไม่เพียงพอกับผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ส่งผลต่อการให้บริการไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้ไปรับการรักษาเสียเวลารอนาน ในส่วนของเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลผู้ป่วยจำนวนมากทำให้เกิดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยและเกิดความเครียดได้ง่าย บางครั้งจึงอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา นอกจากปัญหาที่กล่าวถึงแล้วพบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยได้สะพานยังประสบปัญหาไม่มีเงินหรือมีเงินไม่พอเป็นค่ารักษาและปัญหาสถานพยาบาลอยู่ไกล ไม่สะดวกในการเดินทางอีกด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยได้สะพานไม่ใช้บริการสาธารณสุขของรัฐ

จากการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะต่อการจัดบริการสาธารณสุขของรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการควรพูดจาสุภาพและดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยมากขึ้น ร้อยละ 17.5 เห็นว่าควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย ร้อยละ 12.5 เสนอว่าควรมีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้มากขึ้น ร้อยละ 9.0 เห็นว่าควรมีเจ้าหน้าที่/บุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอ ทั้งนี้มีผู้ที่ไม่มีข้อเสนอแนะและไม่มีความต้องการใด ๆ ร้อยละ 33.0 เนื่องจากเห็นว่าบริการปัจจุบันดีอยู่แล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่เคยใช้บริการ ส่วนผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานเห็นว่า เจ้าหน้าที่ควรดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยและพูดจาสุภาพมากขึ้น ร้อยละ 26.0 ควรมีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มากขึ้น ร้อยละ 16.0 ควรมีการลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาลสำหรับผู้มีรายได้น้อยฐานะยากจน ร้อยละ 22.0 ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอและควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสุขภาพให้มากขึ้น ร้อยละ 6.0 เท่านั้น โดยมีผู้ที่ไม่มีความต้องการหรือไม่มีความต้องการในด้านการจัดบริการสาธารณสุข ร้อยละ 20.0 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่เคยใช้บริการ มีบางส่วนที่เห็นว่าบริการดีอยู่แล้ว

ตารางที่ 5.14 แสดงร้อยละของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และแหล่งข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การได้รับข้อมูลข่าวสาร		
- ได้รับ	89.0	84.0
- ไม่ได้รับ	11.0	16.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. แหล่งข้อมูลข่าวสาร		
- ญาติ/เพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว	11.80	4.76
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของรัฐ	47.19	42.86
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่	9.55	7.14
- ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน	8.99	-
- วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	21.91	45.24
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต	0.56	-
รวม	100.0 N = 178	100.0 N = 42

จากตารางพบว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ร้อยละ 89.0 โดยทราบข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของรัฐ ร้อยละ 47.19 วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 21.91 ญาติ/เพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว ร้อยละ 11.80 หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ร้อยละ 9.55 ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน ร้อยละ 8.99 ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานเคยได้รับข้อมูลข่าวสารร้อยละ 84.0 โดยส่วนใหญ่คือร้อยละ 45.24 ได้รับจากวิทยุ โทรทัศน์หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 42.86 ได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของรัฐ ร้อยละ 7.14 ทราบจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และร้อยละ 4.76 ทราบจากญาติ/เพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว

ตารางที่ 5.15 แหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ และปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ไม่เพียงพอ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. แหล่งน้ำดื่ม		
- น้ำประปา มีมิเตอร์เป็นของตนเอง	54.0	-
- น้ำประปาจากบ้านใกล้เคียง	3.0	86.0
- น้ำประปา มิเตอร์รวม	12.0	-
- น้ำบาดาล	-	-
- ชื้อน้ำขวดหรือถัง	31.0	14.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. แหล่งน้ำใช้		
- น้ำประปา มีมิเตอร์เป็นของตนเอง	70.0	-
- น้ำประปาจากบ้านใกล้เคียง	4.0	82.0
- น้ำประปา มิเตอร์รวม	25.5	-
- แม่น้ำ ลำคลอง	0.5	18.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. ปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ไม่เพียงพอ		
- ไม่ประสบปัญหา	98.0	16.0
- ประสบปัญหา	2.0	84.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ส่วนใหญ่คือร้อยละ 70.0 มีน้ำประปาใช้ โดยมีมิเตอร์เป็นของตนเอง ร้อยละ 25.5 ใช้น้ำประปาจากมิเตอร์รวม ร้อยละ 4.0 ใช้น้ำประปา จากบ้านที่อยู่ใกล้เคียงและร้อยละ 0.5 ใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองส่วนผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพาน ร้อยละ 82.0 ใช้น้ำประปาจากบ้านใกล้เคียงซึ่งต้องชื้อน้ำประปาในราคาที่สูงกว่าปกติอีกร้อยละ 18.0 ใช้น้ำจากแม่น้ำ

ถ้าคลอง โดยนำมาแกว่งสารส้มก่อนนำไปใช้ สำหรับปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ พบว่า ผู้อยู่อาศัยบ้านได้ สะพานประสบปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ไม่เพียงพอถึงร้อยละ 84.0 ในขณะที่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ประสบปัญหาเพียงร้อยละ 2.0

ตารางที่ 5.16 การกำจัดขยะมูลฝอย การกักน้ำทิ้ง และการมีส่วนร่วมในครัวเรือน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การกำจัดขยะมูลฝอย		
- มีรถหรือเรือเข้ามาเก็บ	64.0	68.0
- มีสถานที่ทิ้งขยะในชุมชน/ใกล้ที่พัก	34.5	28.0
- เผา	1.5	4.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. การกักน้ำทิ้ง		
- ทางท่อระบายน้ำ	68.0	-
- ปล่อยทิ้งในคูคลอง แม่น้ำหรือบริเวณที่ พักอาศัย	27.0	100.0
- อื่น ๆ	5.0	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. การมีส่วนร่วมใช้		
- มี	93.5	58.0
- ไม่มี	6.5	42.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากตารางพบว่าชุมชนแออัดและบ้านได้สะพานมีการกำจัดขยะมูลฝอย ด้วยวิธีการ เดียวกัน คือ มีรถหรือเรือเข้ามาเก็บในชุมชนหรือใกล้ที่พัก ร้อยละ 64.0 และ 68.0 มีสถานที่ทิ้งขยะ

ในชุมชน/ใกล้ที่พัก ร้อยละ 34.5 และ 28.0 และโดยการฝัง ร้อยละ 1.5 และ 4.0 ตามลำดับ ส่วนการกำจัดน้ำทิ้ง ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 68.0 ทั้งในทางท่อระบายน้ำ และร้อยละ 27.0 ปล่อยทิ้งลงแม่น้ำ คู คลอง หรือบริเวณที่พักอาศัย ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานทุกครัวเรือนจะปล่อยน้ำทิ้งลงแม่น้ำคูคลอง หรือบริเวณที่พักอาศัย นอกจากนี้เมื่อถึงการมีส่วนร่วมว่าชุมชนแออัดมีส่วนร่วมใช้ ร้อยละ 93.5 ส่วนบ้านได้สะพานมีส่วนร่วมใช้เพียงร้อยละ 58.0 โดยครัวเรือนที่ไม่มีส่วนจะไปใช้ร่วมกับบ้านหลังอื่นโดยเสียเงินค่าบริการต่อครั้ง บางส่วนใช้ของสถานที่ราชการ และบุคคลผู้ฝังซึ่งเหตุผลที่ไม่ได้ก่อสร้างร่วม เนื่องจากไม่มีเงินและส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็น

ตารางที่ 5.17 การได้รับการฉีดวัคซีนของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ในครัวเรือน การมีบริการด้านสุขภาพเคลื่อนที่มาให้บริการในชุมชนหรือใกล้ที่พักอาศัย และการไปใช้บริการ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การฉีดวัคซีนของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี (เฉพาะครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี)		
- ครบทุกครั้ง	81.25	100.0
- ไม่ครบทุกครั้ง	-	-
- ไม่ทราบ	18.75	-
รวม	100.0 N = 32	100.0 N = 1
2. บริการด้านสุขภาพเคลื่อนที่		
- มี	83.5	18.0
- ไม่มี	12.0	66.0
- ไม่ทราบ	4.5	16.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. การใช้บริการ (เฉพาะผู้ที่ตอบว่ามีบริการด้าน สุขภาพเคลื่อนที่)		
- เคย	64.07	33.33
- ไม่เคย	35.93	66.67
รวม	100.0 N = 167	100.0 N = 9

จากตารางพบว่าครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ในชุมชนแออัดได้รับการฉีดวัคซีนครบทุกครั้ง ร้อยละ 81.25 อีกร้อยละ 18.75 ไม่ทราบว่าฉีดครบหรือไม่ ส่วนบ้านได้สะพานมีการฉีดวัคซีนครบทุกครั้ง เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการเข้ามาใช้บริการของหน่วยสุขภาพเคลื่อนที่ของรัฐ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดทราบว่าเคยมีการเข้าไปให้บริการในชุมชนแออัดหรือพื้นที่ใกล้เคียงถึงร้อยละ 83.5 ไม่เคยมีการให้บริการร้อยละ 12.0 ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานตอบว่าอีกร้อยละ 4.5 ตอบว่าไม่ทราบเคยมีการเข้าไปให้บริการเพียงร้อยละ 18.0 เท่านั้น ไม่เคยมีการเข้าไปให้บริการร้อยละ 66.0 และไม่ทราบร้อยละ 16.0 ทั้งนี้ เคยใช้บริการด้านสุขภาพเคลื่อนที่ในชุมชนแออัดมีร้อยละ 64.07 ส่วนบ้านได้สะพานเคยใช้บริการเพียง ร้อยละ 33.33

ด้านที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 5.18 แสดงระยะเวลาในการอยู่อาศัย ปัญหาการไล่ที่หรือเวนคืนที่ดิน จำนวนครั้งการถูกไล่ที่ และสัญญาการเช่าบ้านหรือที่ดิน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ระยะเวลาอยู่อาศัย		
- ต่ำกว่า 5 ปี	15.5	18.0
- 5 – 10 ปี	20.0	36.0
- 11 – 15 ปี	6.0	28.0
- 16 – 20 ปี	8.0	14.0
- มากกว่า 20 ปี	50.5	4.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. ปัญหาการไล่ที่หรือเวนคืนที่ดิน		
- ไม่มี	82.5	10.0
- มีข่าวลือแต่ไม่มีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร	10.5	-
- มีการส่งหมายศาลหรือแจ้งให้ทราบ	6.5	90.0
- อื่น ๆ	0.5	
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
3. จำนวนครั้งการถูกไล่ที่		
- ไม่เคย	93.5	10.0
- 1 ครั้ง	2.0	4.0
- 2 ครั้ง	2.5	12.0
- 3 ครั้ง	1.0	32.0
- มากกว่า 3 ครั้ง	1.0	42.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
4. สัญญาการเช่าบ้าน/ที่ดิน		
- ปีต่อปี	23.57	-
- มีสัญญาเช่าเกิน 1 ปี	5.0	-
- ไม่มีสัญญาเช่า	71.43	-
รวม	100.0 N = 140	-

จากตารางจะเห็นว่าระยะเวลาการอยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชนแออัดส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 50.5 จะอยู่อาศัยมาเกินกว่า 20 ปี ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ที่เกิดในชุมชนร้อยละ 57.43 รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในช่วง 5 – 10 ปี ร้อยละ 20.0 อยู่อาศัยยังไม่ถึง 5 ปี ร้อยละ 15.5 อยู่อาศัยได้ 16 – 20 ปี ร้อยละ 8.0 และอยู่อาศัยระหว่าง 11 – 15 ปี ร้อยละ 6.0 โดยมีระยะเวลาอยู่อาศัยเฉลี่ย 21.40 ปี ส่วนผู้ที่อยู่อาศัยบ้านใต้สะพาน ร้อยละ 36.0 เป็นผู้ที่อยู่อาศัยเป็นเวลา 5-10 ปี ร้อยละ 22.0 อยู่อาศัยมานาน 11 – 15 ปี ร้อยละ 18 อยู่อาศัยน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 14 อยู่อาศัยในช่วง 16 – 20 ปี และอีกร้อยละ 10 เป็นผู้ที่อยู่อาศัยมาเกินกว่า 20 ปี ระยะเวลาอยู่อาศัยเฉลี่ย 10 – 78 ปี

ตารางที่ 5.19 การย้ายที่อยู่อาศัยในระยะ 10 ปี ความคิดที่จะย้ายที่อยู่อาศัย และความกังวลเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญาเช่าหรือการไล่ที่

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การย้ายที่อยู่		
- เคย	30.0	48.0
- ไม่เคย	70.0	52.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. ความคิดที่จะย้าย		
- เคย	25.5	84.0
- ไม่เคย	74.5	16.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. ความกังวลเกี่ยวกับสัญญาเช่าหรือการไล่ที่		
- เคย	28.0	78.0
- ไม่เคย	72.0	22.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการไล่ที่หรือเวนคืนที่ดินตั้งแต่เข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดพบว่าไม่เคยมีการไล่ที่หรือข่าวลือเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดิน ร้อยละ 82.5 มีข่าวลือแต่ไม่มีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ร้อยละ 10.5 มีการแจ้งให้ทราบจากเจ้าของที่ดินให้รื้อถอนบ้าน ร้อยละ 6.5 ส่วนผู้อาศัยได้สะพานเคยได้รับการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครให้รื้อถอนถึงร้อยละ 90.0 ส่วนใหญ่เคยได้รับแจ้งมาแล้วมากกว่า 3 ครั้ง ในระยะประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา โดยผู้ที่ได้รับแจ้งให้รื้อถอนบ้านนั้นได้มีข้อเสนอให้ย้ายไปอยู่ในที่ดินที่การเคหะแห่งชาติจัดสรรให้และปลูกสร้างบ้านเอง พร้อมช่วยเหลือค่ารื้อถอนจำนวน 10,000 บาท/หลัง สำหรับที่ดินที่จัดสรรให้จะเป็นที่ดินของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่การเคหะแห่งชาติได้ทำสัญญาเช่าในระยะยาวไม่ต่ำกว่า 15 ปี เพื่อ

จัดเตรียมให้ผู้เช่าเข้ามาอยู่อาศัยได้สะพานในเขตกรุงเทพมหานครก่อนปีพ.ศ.2539 โดยผู้อยู่อาศัยจะต้องจ่ายค่าเช่าที่ดินเป็นเงิน 200 บาท/หลัง/เดือน มีเพียงร้อยละ 10 ที่ยังไม่เคยได้รับแจ้ง ซึ่งพบว่าเป็นผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่อาศัยได้สะพานในระยะไม่เกิน 5 ปี

สำหรับสัญญาการเช่าบ้านหรือที่ดินของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดพบว่า ร้อยละ 30.0 อยู่อาศัยบนที่ดินหรือบ้านของตนเองหรือของผู้อื่น โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า ร้อยละ 50.0 เช่าอยู่ โดยไม่มีระยะเวลาสัญญาเช่า ร้อยละ 16.5 มีสัญญาเช่าปีต่อปี และร้อยละ 3.5 มีสัญญาเช่าเกิน 1 ปี ขึ้นไป ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานเป็นผู้ที่เข้าไปบุกรุกที่สาธารณะทั้งหมด โดยปลูกสร้างบ้านเป็นของตนเอง

จากการสอบถามถึงการย้ายที่อยู่อาศัยในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 70.0 ไม่เคยย้ายที่อยู่อีกร้อยละ 30.0 เคยย้าย ทั้งนี้ร้อยละ 25.5 มีความคิดที่จะย้ายออกไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากที่อยู่อาศัยในปัจจุบันคับแคบ สภาพแวดล้อมไม่ดี ไม่สะดวกในการประกอบอาชีพ การคมนาคมไม่สะดวก และต้องการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ขณะที่ผู้อยู่อาศัยได้สะพานเคยย้ายที่อยู่ ร้อยละ 48.0 และผู้ที่คิดที่จะย้ายจากได้สะพานไปหาที่อยู่ใหม่ ร้อยละ 84.0 เนื่องจากเชื่อว่าทางราชการจะให้อยู่อาศัยได้สะพานต่อไปได้ไม่นานนัก สำหรับความกังวลเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญาเช่าหรือการไล่ที่นั้น ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีความกังวลร้อยละ 28.0 ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.71) เป็นผู้ที่เคยได้ยื่นข่าวกู้เงินหรือเวนคืนที่ดิน และผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนโดยการบุกรุก ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพาน มีความกังวลในเรื่องนี้ถึงร้อยละ 78.0 ซึ่งแม้ว่าจะมีการจัดสรรที่ดินรองรับสำหรับผู้ที่ย้าย แต่ผู้ที่อยู่อาศัยได้สะพานก็ยังกังวลเรื่องรายได้และการประกอบอาชีพ เนื่องจากสถานที่ที่รัฐจัดสรรให้อยู่ห่างไกลจากแหล่งที่ทำมาหากินเดิมและชุมชน การคมนาคมไม่สะดวก ในรายที่มีบุตรหลานที่อยู่ในวัยเรียนมีความห่วงใยในเรื่องสถานศึกษาและการเดินทางของบุตรหลาน นอกจากนี้ ยังมีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการปลูกสร้างบ้านและค่าเช่าที่ดินว่าจะมีเงินหรือรายได้ไม่เพียงพอ

ตารางที่ 5.20 เจ้าของที่ดิน สภาพการครอบครองบ้าน และสภาพการครอบครองที่ดิน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. เจ้าของที่ดิน		
- หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.0	-
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	12.0	-
- องค์การศาสนา/การกุศล	14.0	-
- ที่สาธารณะ	-	100.0
- เอกชน	50.0	-
- ของตนเอง	18.0	-
- อื่น ๆ	2.5	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. สภาพการครอบครองที่ดิน		
- ถูกกฎหมาย	93.5	-
- บุกรุก	6.5	100.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. สภาพการครอบครองบ้าน		
- เช่า	34.0	-
- ของตนเอง	62.0	100.0
- ของญาติ/คนรู้จัก (ไม่เสียค่าเช่า)	4.0	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการศึกษา พบว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินเอง โดยอัตราร้อยละ 50.5 เป็นที่ดินของเอกชนแบ่งให้เช่า ร้อยละ 18.0 เป็นที่ดินของตนเองร้อยละ 14.0

องค์กรศาสนาการกุศล ร้อยละ 12.0 เป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 3.0 เป็นที่ดินของหน่วยงานราชการรัฐวิสาหกิจ ลักษณะการเข้าไปอยู่อาศัยบนที่ดิน ร้อยละ 93.5 เป็นการอยู่อาศัยโดยถูกกฎหมาย ในลักษณะของการเช่าที่ดินหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีร้อยละ 6.5 ที่เข้าไปปลูกบ้านอยู่อาศัยโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นที่ดินของหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 38.46 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และเอกชน ร้อยละ 23.08 เท่ากัน และองค์กรศาสนาหรือองค์กรการกุศล ร้อยละ 15.38

สำหรับสภาพการครอบครองบ้าน ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 62.0 เป็นเจ้าของบ้านเอง ร้อยละ 34.0 เป็นผู้เช่า และร้อยละ 4.0 เป็นบ้านของญาติหรือคนรู้จัก ซึ่งอยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าเช่า และเมื่อสอบถามถึงความต้องการความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 33.00 ต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 22.0 ต้องการให้มีการจัดหาที่อยู่อาศัยบ้านและที่ดินในราคาถูก ร้อยละ 13.5 ต้องการให้มีการกู้เงินดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปลูกสร้างบ้าน ทั้งนี้มีจำนวนร้อยละ 18.0 ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือใด ๆ จากรัฐ เนื่องจากไม่ประสบความเดือดร้อน แต่มีบางส่วนที่ไม่คาดหวังว่ารัฐจะให้ความช่วยเหลือในส่วนที่ต้องการ ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานต้องการที่จะอยู่อาศัยในที่อยู่เดิมต่อไปโดยไม่ถูกไล่ที่ ร้อยละ 30.0 เนื่องจากมีความสะดวกในการประกอบอาชีพ มีความคุ้นเคยกับสถานที่ สะดวกในการเดินทาง และไม่ต้องเสียค่าเช่า ต้องการให้รัฐจัดหาบ้านและที่ดินราคาถูก ร้อยละ 24.0 ต้องการให้จัดสรรเฉพาะที่ดิน ราคาถูก โดยปลูกสร้างบ้านเอง ร้อยละ 22.0 ต้องการให้ช่วยเหลือเฉพาะค่ารื้อถอน ร้อยละ 8.0 โดยจะย้ายกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือมี ร้อยละ 16.0 ซึ่งเป็นผู้ที่คิดว่ารัฐไม่ได้ให้ความสนใจที่จะช่วยเหลือจึงไม่คาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือ และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่ประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยเพราะไม่คิดว่ารัฐจะไล่ที่จริง

ตารางที่ 5.21 ความพอใจในการอยู่อาศัย ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย รูปแบบของความช่วยเหลือที่ได้รับ และความต้องการความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ความพอใจในการอยู่อาศัย		
- พอใจ	78.0	78.0
- ไม่พอใจ	19.0	22.0
- ไม่มีความคิดเห็น	3.0	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
พอใจ เพราะ		
- สะดวกในการทำมาหากิน	28.85	71.79
- สะดวกในการเดินทาง/การคมนาคม	22.44	12.82
- ใกล้สถานที่ทำงาน	7.05	-
- คั่นเคยกับสถานที่หรือเพื่อนบ้าน	30.77	16.0
- สภาพแวดล้อมดี ปลอดภัย	8.97	-
- อื่น ๆ	1.92	-
รวม	100.0 N = 156	100.0 N = 39

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
ไม่พอใจ เพราะ		
- ที่อยู่อาศัยแออัดคับแคบ/ทรุดโทรม	60.53	18.18
- สภาพแวดล้อมไม่ดี/ไม่ปลอดภัย	26.32	27.27
- สาธารณูปโภคไม่สะดวก	2.63	54.55
- ไกลจากสถานที่ทำงาน	2.63	
- เดินทางไม่สะดวก	2.63	-
- ไม่สะดวกในการทำมาหากิน	5.26	-
รวม	100.0 N = 38	100.0 N = 11
2. ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย		
- ได้รับ	100.0	90.0
- ไม่ได้รับ	-	10.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 45
3. รูปแบบของความช่วยเหลือ (เฉพาะผู้ที่เคยได้ รับความช่วยเหลือ)		
- ให้งบประมาณ/มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามา ปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อม	100.0	-
- ได้รับข้อเสนอที่จะจัดสรรที่อยู่อาศัย แห่งใหม่	-	100.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 45

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
4. ความต้องการความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย		
- ไม่ต้องการ	18.0	16.0
- ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	33.0	-
- จัดหาที่อยู่อาศัยราคาถูก (บ้านและที่ดิน)	22.0	24.0
- จัดสรรที่ดินราคาถูกสำหรับปลูกสร้างบ้าน	13.0	22.0
- ช่วยเหลือค่ารถดอน/ขนย้าย	-	8.0
- ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย	13.5	-
- ให้อยู่อาศัยในที่ดินเดิม	-	30.0
- อื่น ๆ	0.5	-
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50

จากการศึกษาความพอใจในการอยู่อาศัยในชุมชนแออัด ปรากฏว่าร้อยละ 78.0 มีความพอใจ โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า มีความพอใจเนื่องจากคุ้นเคยกับสถานที่หรือเพื่อนบ้าน ร้อยละ 30.7 สะดวกในการทำมาหากิน ร้อยละ 28.85 สะดวกในการเดินทาง การคมนาคม ร้อยละ 22.44 สภาพแวดล้อมดี ปลอดภัย ร้อยละ 8.97 ใกล้สถานที่ทำงานร้อยละ 7.05 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.92 ส่วนผู้ที่ไม่พอใจมีเพียงร้อยละ 19.0 โดยเห็นว่าที่อยู่อาศัยแออัดคับแคบ /ทรุดโทรม ร้อยละ 60.53 สภาพแวดล้อมไม่/ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 26.32 ไม่สะดวกในการทำมาหากิน ร้อยละ 5.26 สาธารณูปโภคไม่สะดวก ไกลจากสถานที่ทำงาน และเดินทางไม่สะดวก ร้อยละ 2.63 เท่ากัน สำหรับผู้อยู่อาศัยได้สะพาน มีความพอใจในที่อยู่อาศัย ร้อยละ 78.0 โดยมีความพอใจที่สามารถทำมาหากินได้สะดวก ร้อยละ 71-79 มีความคุ้นเคยกับสถานที่หรือเพื่อนบ้านร้อยละ 16.0 และสะดวกในการเดินทาง/การคมนาคม ร้อยละ 12.82 ส่วนความไม่พอใจนั้นได้แก่ สาธารณูปโภคไม่สะดวก ร้อยละ 54.55 สภาพแวดล้อมไม่ดี/ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 27.27 และที่อยู่อาศัยแออัดคับแคบ/ทรุดโทรม ร้อยละ 18.18

ในด้านความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ พบว่า ชุมชนแออัดทุกชุมชนจะได้รับความช่วยเหลือในรูปของเงินงบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งการพัฒนา

ชุมชนจากสำนักงานเขตที่อยู่ในพื้นที่ปกครองเป็นรายเดือน เดือนละ 2,000 บาท นอกจากนี้หากมีโครงการพิเศษ กรรมการชุมชน สามารถนำเสนอเพื่อของบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมได้ด้วย ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพาน ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในกรณีที่ย้ายออกจากได้สะพาน โดยการจัดสรรที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ให้ ร้อยละ 90.0 ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับความช่วยเหลืออีกร้อยละ 10.0 พบว่าเป็นผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในชุมชนไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายของกรุงเทพมหานครและการการเคหะแห่งชาติที่มีข้อตกลงกันกับผู้อยู่อาศัยได้สะพานว่าจะให้การช่วยเหลือโดยการจัดสรรที่อยู่อาศัย (ที่ดิน) แห่งใหม่ พร้อมค่ารถถอน 10,000 บาทต่อหลัง ให้ผู้ที่อยู่อาศัยได้สะพาน ก่อนปี 2539 ดังนั้นผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยได้สะพาน ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา จึงไม่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว

สำหรับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยที่ต้องการจากรัฐ ชุมชนแออัดต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ร้อยละ 33.33 ต้องการให้จัดหาที่อยู่อาศัย(บ้านและที่ดิน)ราคาถูกร้อยละ 22.0 ต้องการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ร้อยละ 13.5 ต้องการให้จัดสรรที่ดินราคาถูกร้อยละ 13.0 และมีผู้ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 18.0 ขณะที่บ้านได้สะพานต้องการให้ทางราชการอนุญาตให้ผู้อยู่อาศัยในที่อยู่เดิมต่อไป ร้อยละ 30.0 ต้องการให้จัดหาที่อยู่อาศัย(บ้านและที่ดิน)ราคาถูกร้อยละ 24.0 ต้องการให้จัดสรรที่ดินราคาถูกร้อยละ 16.0 ต้องการปลูกสร้างบ้านโดยอยู่ไม่ไกลจากชุมชน การคมนาคม และการประกอบอาชีพสะดวก ร้อยละ 22.0.0 อีกร้อยละ 16.0 ไม่ต้องการความช่วยเหลือ

ด้านความมั่นคงของรายได้

ตารางที่ 5.22 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ความแน่นอนของรายได้ จำนวนที่ผู้มีรายได้ในครอบครัว และจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 3,000	1.5	14.0
3,000 - 4,999	18.5	36.0
5,000 - 7,999	29.0	40.0
8,000 - 9,999	13.5	6.0
10,000 - 14,999	18.5	4.0
15,000 - 19,999	5.5	-
20,000 - 24,999	6.5	-
25,000 - 29,999	3.0	-
30,000 บาท ขึ้นไป	4.5	-
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50
เฉลี่ย (บาท)	10,492.90	4,730
2. ความแน่นอนของรายได้		
- ไม่แน่นอน	65.0	68.0
- แน่นอน	30.5	4.0
- ค่อนข้างแน่นอน	4.5	28.0
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว		
1 คน	38.0	60.0
2 คน	43.0	40
3-4 คน	16.0	-
5-6 คน	3.0	-
รวม	100.0	100.0
เฉลี่ย (คน)	N = 200 1.92	N = 50 1.4
4. จำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน		
1 คน	34.0	56.0
2 คน	34.5	22.0
3-4 คน	21.5	18.0
5-7 คน	7.5	4.0
8-10 คน	2.5	-
รวม	100.0	100.0
เฉลี่ย (คน)	N = 200 2.385	N = 50 1.8

จากตารางพบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนระหว่างชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน มีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ ชุมชนแออัดมีรายได้เฉลี่ย 10,492.90 บาทต่อเดือน โดยครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท มีร้อยละ 20.0 รายได้ตั้งแต่ 5,000-9,999 บาท มีร้อยละ 42.5 และครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 38.0 ในขณะที่บ้านได้สะพาน มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย เพียง 4,730 บาท ต่อเดือน โดยร้อยละ 50.0 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 48.0 มีรายได้ ตั้งแต่ 5,000-9,999 บาท และครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้น

ในด้านความแน่นอนของรายได้ของครัวเรือน พบว่า ผู้อยู่อาศัยทั้งในชุมชนแออัดและบ้านได้สะพานส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แน่นอน ร้อยละ 65.0 และ 68.0 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณา

ถึงจำนวนของครอบครัวที่มีรายได้แน่นอน พบว่า ผู้อาศัยในชุมชนแออัดมีรายได้แน่นอน ร้อยละ 30.5 ซึ่งแตกต่างจากผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานอย่างมาก ที่มีจำนวนเพียงร้อยละ 4.0

นอกจากนี้ เมื่อดูถึงจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัวพบว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดส่วนใหญ่ มีจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว 2 คน ร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ 1 คน ร้อยละ 38.0 และ 3 - 4 คน ร้อยละ 16.0 โดยมีจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย ร้อยละ 1.92 ส่วนจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน ร้อยละ 34.5 มีรายได้ 2 คน ร้อยละ 34 มีรายได้คนเดียว ร้อยละ 21.5 มีรายได้ 3 - 4 คน และร้อยละ 10 มีรายได้ตั้งแต่ 5 - 10 คน โดยมีจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 2.385 คน ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพาน ร้อยละ 60.0 มีจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือนคนเดียว และร้อยละ 40.0 มีผู้มีรายได้จำนวน 2 คน ทั้งนี้จำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 56.0 มีรายได้เพียงคนเดียว ร้อยละ 22.0 มีรายได้ 2 คน ร้อยละ 18.0 มีรายได้ 3 - 4 คน และร้อยละ 4.0 มีรายได้ในครัวเรือน 8 - 10 คน

ตารางที่ 5.23 จำนวนผู้ประกอบการอาชีพในสถานประกอบการเอกชน และการทำบัตรประกันสังคมของผู้ประกอบอาชีพในสถานประกอบการเอกชน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. จำนวนผู้ประกอบการอาชีพในสถานประกอบการ		
- ลูกจ้างต่ำกว่า 10 คน	43.48	ไม่มี
- ลูกจ้าง 10 คน ขึ้นไป	56.52	ไม่มี
รวม	100.0 N = 23	ไม่มี
2. การทำบัตรประกันสังคม		
- ทำ	76.92	ไม่มี
- ไม่ทำ	23.08	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี

จากการศึกษาพบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 11.5 ประกอบอาชีพเป็น ลูกจ้างหรือพนักงานประจำบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการเอกชน โดยร้อยละ 56.52 อยู่ใน บริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป อีกร้อยละ 43.48 มีลูกจ้าง/ พนักงานต่ำกว่า 10 คน สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพ ในบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการที่มี ลูกจ้าง/พนักงาน 10 คน ขึ้นไป มีการทำบัตรประกันสังคมร้อยละ 76.92 อีกร้อยละ 23.08 ไม่ได้ทำ บัตรเนื่องจากนายจ้างไม่ได้แจ้งให้ทำและตัวลูกจ้างเองไม่ทราบว่าเป็นข้อบังคับของกฎหมายที่จะต้องทำบัตรประกันสังคม

ตารางที่ 5.24 การได้รับค่าจ้างในวันที่ลาหยุด การได้รับค่าทดแทนในระหว่างหยุดงาน และการ ได้รับเงินทดแทนและสิทธิการรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงาน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ค่าจ้างวันลาหยุด		
- ได้รับ	ไม่มี	ไม่มี
- ไม่ได้รับ	61.54	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี
2. ค่าทดแทนระหว่างหยุดงาน		
- ได้รับ	30.77	ไม่มี
- ไม่ได้รับ	23.08	ไม่มี
- ไม่ทราบ	46.15	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
3. เงินทดแทนและสิทธิการรักษาพยาบาล		
- ได้รับ	30.77	ไม่มี
- ไม่ทราบ	69.23	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี

เมื่อสอบถามการได้รับค่าจ้างในวันที่ลาหยุด การได้รับค่าทดแทนระหว่างหยุดงาน และเงินทดแทนและสิทธิการรักษาพยาบาล กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป ร้อยละ 38.46 ตอบว่าจะยังคงได้รับค่าจ้าง ในกรณีที่ลาหยุด ไม่เกิน 3 วัน โดยมีใบรับรองแพทย์ แต่ร้อยละ 61.54 ซึ่งเป็นลูกจ้างหญิง ตอบว่าบริษัทให้สิทธิลาคลอด ได้เพียง 60 วัน หากเกินจากนี้จะไม่ได้รับค่าจ้างในวันที่หยุด สำหรับค่าทดแทนระหว่างหยุดงานมีลูกจ้างเพียงร้อยละ 30.77 ที่ได้รับค่าทดแทนร้อยละ 23.08 ไม่ได้รับและร้อยละ 46.15 ไม่ทราบว่าได้รับหรือไม่ ส่วนเงินทดแทนและสิทธิการรักษาพยาบาลลูกจ้างร้อยละ 30.77 ได้รับ อีกร้อยละ 69.23 ไม่ทราบว่าได้รับหรือไม่

ด้านการว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน

ตารางที่ 5.25 ค่าจ้างที่ได้ต่อวัน ค่าล่วงเวลา และการลาป่วยกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานในรายที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
I. ค่าจ้างที่ได้ต่อวัน		
- ต่ำกว่า 162 บาท	8.69	50.0
- 162 บาท ขึ้นไป	91.30	50.0
รวม	100.0 N = 23	100.0 N = 4

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
2. ค่าล่วงเวลา		
- ได้รับ	39.13	-
- ไม่ทราบ	60.87	100.0
รวม	100.0 N = 23	100.0 N = 4
3. การลาป่วยกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย จากการทำงาน		
- ไม่ต้อง	76.92	ไม่มี
- ไม่ทราบ	23.08	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี

สำหรับผู้ประกอบอาชีพรับจ้างก่อสร้าง กรรมกร ลูกจ้างประจำบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการเอกชนที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ได้รับค่าจ้างต่อวันตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หรือสูงกว่าจำนวน ร้อยละ 91.30 ขณะที่ผู้อยู่อาศัยได้สะพานได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำถึง ร้อยละ 50.0 ซึ่งแม้ว่าทุกคนจะทราบจำนวนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ แต่ก็ไม่ได้เรียกร้องสิทธิจากนายจ้าง เนื่องจากตระหนักว่าตนไม่มีการศึกษาหรือการศึกษาน้อย และคิดว่านายจ้างคงไม่ปรับค่าจ้างให้ ตามคำขอ ถ้าไปทำงานที่อื่นก็คงไม่ได้ค่าจ้างสูงขึ้น

เมื่อสอบถามผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ เอกชนเกี่ยวกับการได้รับค่าล่วงเวลาตามที่กฎหมายกำหนดในกรณีที่ต้องไปทำงานในวันหยุดหรือนอกเวลางานปกติ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 39.13 ตอบว่าได้รับ อีกร้อยละ 60.87 ไม่ทราบว่าได้รับหรือไม่ เนื่องจากไม่เคยมีการทำงานล่วงเวลา เช่นเดียวกับผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานซึ่งไม่เคยมีการทำงานล่วงเวลาเช่นกัน นอกจากนี้ในกรณีของผู้ที่เป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัทห้างร้านหรือสถานประกอบการการเอกชนที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ไม่ต้องหยุดงานร้อยละ 76.92 อีกร้อยละ 23.08 ไม่ทราบสิทธิดังกล่าว

ตารางที่ 5.26 ข้อมูลแหล่งงานของหน่วยงานรัฐ การสมัครงานผ่านหน่วยงานของรัฐ สาเหตุที่ไม่เคยสมัครงานผ่านหน่วยงานรัฐ และแหล่งข้อมูลที่สมัครงาน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ข้อมูลแหล่งงานของหน่วยงานรัฐ		
- ทราบ/รู้จัก	35.0	14.0
- ไม่ทราบ/ไม่รู้จัก	65.0	86.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
2. การสมัครงานผ่านหน่วยงานรัฐ		
- เคย	9.0	4.0
- ไม่เคย	91.0	96.0
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50
3. สาเหตุที่ไม่สมัครงานผ่านหน่วยงานรัฐ		
- ไม่รู้จัก/ไม่ทราบบริการของหน่วยงาน	22.0	14.15
- ไม่ต้องการทำงานเป็นลูกจ้าง/ต้องการประกอบอาชีพอิสระ	33.0	29.16
- มีญาติ/คนรู้จักแนะนำให้ก่อนแล้ว	7.5	-
- หางาน/สมัครงานโดยวิธีอื่นสะดวกกว่า	17.0	10.42
- มีความรู้น้อย/ไม่มีการศึกษา	4.5	39.58
- ไม่ต้องการประกอบอาชีพ	7.0	6.25
- อื่น ๆ	4.5	-
รวม	100.0 N = 182	100.0 N = 48

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
4. ทราบการรับสมัครงานจาก		
- หนังสือพิมพ์/สิ่งพิมพ์	44.56	-
- เพื่อน ญาติ คนรู้จัก	27.72	71.43
- การติดประกาศรับสมัครงานทั่วไป	20.79	28.57
- การติดประกาศรับสมัครงานของกรมการ จัดหางานหรือหน่วยงานราชการอื่นๆ	4.95	-
- อื่น ๆ	1.98	-
รวม	100.0 N = 101	100.0 N = 7

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการหาข้อมูลแหล่งงานหรือตำแหน่งงานว่างจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดหางาน กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 35.0 ทราบหรือรู้จักหน่วยงานที่รับผิดชอบ อีกร้อยละ 65.0 ไม่รู้จัก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยได้สะพาน ไม่รู้จักหน่วยงานที่รับผิดชอบ ร้อยละ 86.0 และจากการสอบถามถึงการสมัครงานผ่านสำนักจัดหางานของทางราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ของทางราชการปรากฏว่ามีผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดเพียงร้อยละ 9.0 และผู้อยู่อาศัยได้สะพาน ร้อยละ 4.0 เท่านั้น ที่เคยสมัครงานผ่านหน่วยงานดังกล่าว โดยผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดร้อยละ 33.0 ให้เหตุผลที่ไม่เคยสมัครงานผ่านหน่วยงานราชการเนื่องจากไม่ต้องการทำงานเป็นลูกจ้าง ร้อยละ 22.0 ไม่รู้จักหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ทราบบริการของหน่วยงาน ร้อยละ 17.0 เห็นว่าหางานโดยวิธีอื่นมีความสะดวกมากกว่า ร้อยละ 7.0 ไม่ต้องการประกอบอาชีพที่เหลือร้อยละ 9.0 เห็นว่าตนมีความรู้太少 ไม่มีการศึกษาและอื่น ๆ ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานให้เหตุผลที่ไปสมัครงานผ่านสำนักจัดหางานของรัฐหรือหน่วยงานราชการ เนื่องจากความรู้太少/ไม่มีการศึกษา ร้อยละ 39.58 ไม่ต้องการทำงานเป็นลูกจ้าง ร้อยละ 29.16 ไม่รู้จัก/ไม่ทราบบริการของหน่วยงานรัฐ ร้อยละ 14.15 หางาน/สมัครงานโดยวิธีอื่นสะดวกกว่า ร้อยละ 10.42 ไม่ต้องการประกอบอาชีพ ร้อยละ 6.25

นอกจากนี้ จากการสอบถามผู้ที่เคยเป็นหรือเคยเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้างทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนถึงแหล่งงานดังกล่าว ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 44.56 ทราบการรับสมัครงานจากหนังสือพิมพ์/สิ่งพิมพ์ ร้อยละ 27.72 ทราบจากเพื่อน/ญาติ หรือคนรู้จัก ร้อยละ 4.95 ทราบจากการติดประกาศรับสมัครงานของกรมการจัดหางานหรือหน่วยงาน

ราชการอื่น ๆ ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 71.43 ทราบจากเพื่อน/ญาติหรือคนรู้จัก และร้อยละ 28.57 ทราบจากการตีประกาศรับสมัครงานทั่วไป

ตารางที่ 5.27 การเป็นสมาชิกกองทุนเงินทดแทน และการจ่ายค่ารักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายจากการทำงาน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกกองทุนเงินทดแทน		
- เป็น	76.92	ไม่มี
- ไม่เป็น	23.08	ไม่มี
รวม	100.0 N = 13	ไม่มี
2. การจ่ายค่ารักษาพยาบาล		
- ไม่ต้อง	100.0	ไม่มี
- ต้องจ่าย	-	ไม่มี
รวม	100.0 N = 10	ไม่มี

จากการสอบถามผู้ที่เป็นลูกจ้าง/พนักงานประจำบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป พบว่า มีการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนเงินทดแทน ร้อยละ 76.92 อีกร้อยละ 23.08 ไม่ได้เป็นสมาชิกเนื่องจากไม่รู้จักและไม่ทราบรายละเอียดในการเป็นสมาชิก ซึ่งผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนในกรณีที่เจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายจากการทำงานไม่ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเมื่อเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลที่สถานประกอบการทำความตกลงไว้

ตารางที่ 5.28 หน่วยงานของรัฐที่ร้องขอความเป็นธรรมด้านการจ้างงาน การได้รับความไม่เป็นธรรมจากนายจ้าง และการร้องขอความเป็นธรรมจากหน่วยงานรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. หน่วยงานที่ร้องขอความเป็นธรรม		
- ทราบ	65.22	50.0
- ไม่ทราบ	34.78	50.0
รวม	100.0 N = 23	100.0 N = 4
2. ความไม่เป็นธรรมจากนายจ้าง		
- เคย	26.09	50.0
- ไม่เคย	73.91	50.0
รวม	100.0 N = 23	100.0 N = 4
3. การร้องขอความเป็นธรรมจากหน่วยงานรัฐ		
- เคย	33.33	-
- ไม่เคย	66.67	100.0
รวม	100.0 N = 6	100.0 N = 2

จากการสอบถามผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง บริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการเอกชน เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่รับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ กรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนายจ้างผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดที่เป็นลูกจ้าง รู้จักหน่วยงานที่ร้องขอความเป็นธรรมร้อยละ 65.22 ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานรู้จักหน่วยงานดังกล่าวเพียงร้อยละ 50.0 ส่วนการได้รับความไม่เป็นธรรมจากนายจ้าง พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 26.09 เคยได้รับความไม่เป็นธรรม ซึ่งได้แก่ การได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ได้รับความไม่เป็นธรรมในการให้เงินตอบแทนพิเศษประจำปี การปรับเงินเดือนประจำปี เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ได้รับความไม่เป็นธรรมเคยร้องขอความเป็นธรรมจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 33.33 โดยผู้ที่ไม่ร้องขอความเป็นธรรมเห็นว่า

ไม่มีประโยชน์ที่จะร้องขอความเป็นธรรมเนื่องจากนายจ้างเป็นผู้มีอิทธิพล หรือหน่วยงานรัฐคงไม่สามารถช่วยเหลือได้ มีบางคนเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยซึ่งไม่ได้ทำให้ตนเดือดร้อน และส่วนหนึ่งมีความเห็นใจนายจ้างว่าประสบปัญหาทางธุรกิจจากภาวะเศรษฐกิจ ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานที่ได้รับความไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับความจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำไม่เคยร้องขอความเป็นธรรมเนื่องจากเกรงว่าหากนายจ้างทราบจะต้องถูกออกจางานและหางานใหม่ไม่ได้เพราะตนเองมีการศึกษาน้อย

ด้านบริการสังคมทั่วไป

ด้านคนพิการ

ตารางที่ 5.29 แสดงลักษณะความพิการ ความรู้สึกรู้สีกที่ต้องเลี้ยงดูคนพิการ การรับการรักษาพยาบาล ความช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ และสาเหตุที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ลักษณะความพิการ		
- พิการทางร่างกายตั้งแต่กำเนิด	30.77	14.29
- พิการ โดยอุบัติเหตุ	15.38	28.57
- พิการทางสมอง	23.08	28.57
- อื่นๆ (ถูกทำร้ายร่างกาย, เจ็บป่วย, ไม่ทราบสาเหตุ)	30.77	28.57
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
2. ความรู้สึกที่ต้องเลี้ยงดูคนพิการ		
- ไม่ลำบาก	46.15	-
- ลำบากเพราะรายได้น้อย	30.77	57.14
- ลำบากเพราะไม่มีคนดูแล	23.08	42.86
- อื่น ๆ		
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7
3. การรับการรักษาพยาบาล		
- โรงพยาบาลรัฐ	92.31	100.0
- โรงพยาบาลเอกชน	7.69	-
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7
4. บริการหรือความช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงาน รัฐ		
- ได้รับ	38.46	14.29
- ไม่ได้รับ	61.54	85.71
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7
5. สาเหตุที่ไม่ได้รับบริการหรือความช่วยเหลือ		
- ไม่รู้จักหน่วยงาน/แหล่งที่จะขอความช่วยเหลือ	37.5	83.33
- ไม่สะดวกในการเดินทาง	25.0	-
- ไม่มีเวลาหรือผู้พาไป	-	1.67
- ไม่ต้องการความช่วยเหลือ/ไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ	37.5	-
รวม	100.0 N = 8	100.0 N = 6

จากการศึกษา พบว่ามีผู้พิการในครัวเรือนในชุมชนแออัด มีร้อยละ 6.5 โดยเป็น ความพิการทางร่างกายตั้งแต่กำเนิด ร้อยละ 30.77 พิกิจการจากสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ เจ็บป่วย ถูกทำร้าย ร่างกายและไม่ทราบสาเหตุ ร้อยละ 30.77 พิกิจการทางสมองร้อยละ 23.08 และพิกิจการโดยอุบัติเหตุ ร้อยละ 15.38 ส่วนบ้านได้สะพานมีผู้พิการในครัวเรือน ร้อยละ 14 โดยมีลักษณะความพิกิจการคือ พิกิจการโดยอุบัติเหตุพิกิจการทางสมองและอื่นๆ ร้อยละ 28.57 เท่ากัน อีกร้อยละ 14.29 เป็นความพิกิจการทางร่างกายตั้งแต่กำเนิด สำหรับความรู้สึกที่มีต่อคนพิกิจการของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 46.15 เห็นว่าไม่มีความลำบากในการเลี้ยงดู ร้อยละ 30.77 รู้สึกลำบากเพราะครอบครัวมีรายได้ น้อย และร้อยละ 23.08 รู้สึกลำบากเพราะไม่มีคนดูแล ขณะที่ผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพาน ร้อยละ 100.0 มีความรู้สึกลำบากที่ต้องเลี้ยงดูคนพิกิจการ โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากครอบครัวมีรายได้ น้อย ร้อยละ 57.14 และไม่มีคนดูแล ร้อยละ 42.86

ในส่วนของการรับการรักษาพยาบาลและความช่วยเหลือที่ได้รับจากรัฐ คนพิกิจการ ในชุมชนแออัดเคยรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 92.31 อีกร้อยละ 7.69 เคย รับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนคนพิกิจการที่อยู่บ้านได้สะพานทั้งหมดเคยรับการรักษาจาก โรงพยาบาลรัฐ ปัจจุบันคนพิกิจการในชุมชนแออัดร้อยละ 38.46 ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งได้ แก่ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลโดยได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลเมื่อไป รับการรักษาจากสถานพยาบาลของรัฐและเบี้ยยังชีพคนพิกิจการของกรมประชาสงเคราะห์ ขณะที่คน พิกิจการในบ้านได้สะพานได้รับความช่วยเหลือจากรัฐเพียง ร้อยละ 14.29 ในรูปของการยกเว้นหรือลด หย่อนค่ารักษาพยาบาล ทั้งนี้คนพิกิจการในชุมชนแออัดที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือมีสาเหตุจากไม่รู้จัก หน่วยงานที่จะไปขอความช่วยเหลือ ร้อยละ 37.5 ไม่ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่จำเป็นต้องขอ ความช่วยเหลือเนื่องจากมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูคนพิกิจการได้โดยไม่เดือดร้อนมากนักและคนพิกิจการ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ร้อยละ 37.5 อีกร้อยละ 25.0 รู้จักหน่วยงานที่จะขอความช่วยเหลือแต่ ไม่สะดวกในการเดินทางไปรับบริการ ส่วนคนพิกิจการที่อยู่บ้านได้สะพาน มีสาเหตุจากไม่รู้จักหน่วย งานที่จะขอความช่วยเหลือ ร้อยละ 83.33 ไม่สะดวกในการเดินทางและไม่มีเวลาหรือผู้พาไป ร้อย ละ 1.67 เท่ากัน

ตารางที่ 5.30 การจดทะเบียนคนพิการ สาเหตุที่ไม่จดทะเบียนคนพิการ และบริการสังคมด้านคนพิการที่ต้องการจากรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. การจดทะเบียนคนพิการ		
- จดทะเบียน	46.15	14.29
- ไม่จดทะเบียน	53.85	85.71
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7
2. สาเหตุที่ไม่จดทะเบียนคนพิการ		
- ไม่ทราบว่ามีการจดทะเบียนคนพิการและ ไม่ทราบบริการหรือประโยชน์ที่จะได้รับ จากการจดทะเบียน	42.9	100.0
- ไม่ทราบประโยชน์ที่จะได้รับจากการจดทะเบียน	14.2	
- ไม่สะดวกในการไปติดต่อจดทะเบียน		
- ไม่ต้องการ/ไม่มีความจำเป็นต้องจดทะเบียน	42.9	
รวม	100.0 N = 7	100.0 N = 6

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
3. บริการสังคมด้านคนพิการที่ต้องการจากรัฐ		
- ไม่ต้องการ	7.69	-
- การฝึกอบรมอาชีพ	23.08	-
- ความช่วยเหลือด้านการเงิน	30.77	28.57
- การลดหย่อน ยกเว้นค่ารักษาพยาบาล	23.08	28.57
- การฟื้นฟู/แก้ไขความพิการ	15.38	42.86
- อื่น ๆ		
รวม	100.0 N = 13	100.0 N = 7

จากการศึกษาพบว่า คนพิการที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด มีการจดทะเบียนคนพิการ ร้อยละ 46.15 โดยผู้ที่ไม่จดทะเบียนคนพิการ เนื่องจากไม่ต้องการหรือไม่มีความจำเป็นต้องจดทะเบียนแต่ทราบบริการและสิทธิประโยชน์จากการจดทะเบียน ร้อยละ 42.9 ไม่ทราบว่ามีการจดทะเบียนคนพิการและไม่ทราบบริการหรือประโยชน์ที่จะได้รับการจดทะเบียน ร้อยละ 42.9 อีก ร้อยละ 14.2 ทราบว่ามีการจดทะเบียนคนพิการแต่ไม่ทราบประโยชน์ที่จะได้รับการจดทะเบียนคนพิการ ในขณะที่คนพิการที่อยู่บ้านใต้สะพานจดทะเบียนคนพิการเพียง ร้อยละ 14.29 ทั้งนี้ผู้ที่ไม่ได้จดทะเบียนถึง ร้อยละ 100.0 ที่ไม่ทราบว่ามีการจดทะเบียนคนพิการและไม่ทราบบริการหรือประโยชน์ที่จะได้รับการจดทะเบียน

จากการสอบถามถึงบริการสังคมด้านคนพิการที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถามจากชุมชนแออัดต้องการได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน ร้อยละ 30.77 ต้องการให้มีการฝึกอบรมอาชีพแก่คนพิการและการลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 23.08 เท่ากัน ร้อยละ 15.38 ต้องการให้ช่วยเหลือฟื้นฟูแก้ไขความพิการ และมีร้อยละ 7.69 ไม่ต้องการความช่วยเหลือเนื่องจากไม่ประสบความเดือดร้อน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามจากบ้านใต้สะพาน ร้อยละ 42.86 ต้องการให้ช่วยเหลือฟื้นฟูแก้ไขความพิการ รองลงมาได้แก่ความช่วยเหลือด้านการเงิน และการลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 28.57 เท่ากัน

ด้านคนชรา

ตารางที่ 5.31 ความรู้สึกที่ต้องเลี้ยงดูคนชรา ความช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ สาเหตุที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ และบริการสังคมด้านคนชราที่ต้องการจากรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. ความรู้สึกที่ต้องเลี้ยงดูคนชรา		
- ไม่ลำบาก	84.62	36.36
- ลำบากเพราะรายได้น้อย	13.46	36.36
- ลำบากเพราะไม่มีคนดูแล	1.92	27.28
รวม	100.0 N = 52	100.0 N = 11
2. บริการหรือความช่วยเหลือที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ		
- ได้รับ	46.15	27.27
- ไม่ได้รับ	53.85	72.73
รวม	100.0 N = 52	100.0 N = 11
3. สาเหตุที่ไม่ได้รับบริการหรือความช่วยเหลือ		
- ไม่รู้จักหน่วยงาน/แหล่งที่จะขอความช่วยเหลือ	60.72	75.0
- ไม่สะดวกในการเดินทาง	7.14	-
- ไม่มีเวลาหรือผู้พาไป	3.57	-
- ไม่ต้องการความช่วยเหลือ/ไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ	25.0	25.0
- อื่น ๆ	3.57	-
รวม	100.0 N = 28	100.0 N = 8

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
4. บริการสังคมด้านคนชราที่ต้องการจากรัฐ		
- ไม่ต้องการ	5.77	18.18
- ศูนย์บริการผู้สูงอายุ	51.92	36.37
- ความช่วยเหลือด้านการเงิน	32.69	18.18
- ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ อุปกรณ์	5.77	9.09
- การลดหย่อน/ยกเว้นค่ารักษาพยาบาล	3.85	18.18
รวม	100.0 N = 52	100.0 N = 11

จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชนแออัดมีคนชราอยู่ในครอบครัว ร้อยละ 26.0 และบ้านใต้สะพานมีคนชรา ร้อยละ 22.0 ซึ่งในการเลี้ยงดูคนชรา ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ร้อยละ 15.38 รู้สึกลำบาก ร้อยละ 84.62 ไม่รู้สึกลำบาก เพราะมีรายได้พอที่จะเลี้ยงดูได้ ส่วนหนึ่งรู้สึกว่าการเลี้ยงดูคนชราไม่เป็นการ เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องตอบแทนต่อคนชราที่เคยเลี้ยงดูตนมาก่อนและคนชราบางคนยังสามารถหารายได้ได้เอง ส่วนผู้อยู่อาศัยใต้สะพาน ร้อยละ 63.64 รู้สึกลำบากเพราะรายได้น้อยและไม่มีคนดูแล ร้อยละ 36.36 ไม่รู้สึกลำบากเพราะยังสามารถหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวหรือช่วยเหลือตนเองได้

สำหรับความช่วยเหลือที่คนชราได้รับจากรัฐ คนชราในชุมชนแออัดได้รับความช่วยเหลือ ร้อยละ 46.15 ขณะที่คนชราที่อยู่อาศัยบ้านใต้สะพานได้รับความช่วยเหลือ ร้อยละ 27.27 ซึ่งได้แก่ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลและความช่วยเหลือเป็นเงินสงเคราะห์ครอบครัว โดยในส่วนของคนชราที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ เนื่องจากไม่รู้จักหน่วยงานหรือแหล่งที่จะขอความช่วยเหลือ ร้อยละ 60.72 ไม่มีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือเนื่องจากมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูได้และมีความพึงพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่ต้องการความช่วยเหลือใด ๆ ร้อยละ 25.0 รู้จักหน่วยงานที่จะขอความช่วยเหลือแต่ไม่สะดวกในการเดินทาง ไม่มีเวลาหรือผู้พาไป และอื่น ๆ ร้อยละ 14.28 ส่วนผู้อยู่อาศัยใต้สะพานมีสาเหตุจากไม่รู้จักหน่วยงานหรือแหล่งที่จะขอความช่วยเหลือร้อยละ 75.0 อีกร้อยละ 25.0 ไม่มีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันยังไม่เดือดร้อนมากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามว่าหากมีความจำเป็นที่ต้องขอรับความช่วยเหลือจะไปขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการใด ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบได้

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับบริการสังคมด้านคนชราที่ต้องการจากรัฐ กลุ่มตัวอย่างในชุมชนแออัด ร้อยละ 51.92 ต้องการให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุบริเวณชุมชนหรือใกล้ที่พักอาศัย ร้อยละ 32.69 ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน ร้อยละ 5.77 ต้องการความช่วยเหลือด้านสิ่งของอุปโภค ร้อยละ 3.85 ต้องการให้ลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาล และร้อยละ 5.77 ไม่ต้องการความช่วยเหลือ สำหรับผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพานต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ ร้อยละ 36.37 ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน การลดหย่อนหรือยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ร้อยละ 18.18 เท่ากันต้องการความช่วยเหลือเป็นสิ่งของอุปโภค ร้อยละ 9.09 ทั้งนี้มีผู้ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือร้อยละ 18.18 ซึ่งจากการสอบถามเหตุผลที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื่องจากยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยบางครัวเรือนผู้สูงอายุสามารถหารายได้ได้เอง แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ต้องการความช่วยเหลือเพราะคิดว่ารัฐจะไม่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่อยู่อาศัยอย่างผิดกฎหมาย

ด้านเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 5.32 บริการสังคมด้านเด็ก เยาวชน ใกล้ที่อยู่อาศัย บริการสังคมด้านเด็กเยาวชนที่เคยใช้บริการ และบริการสังคมด้านเด็กเยาวชนที่ต้องการจากรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
1. บริการสังคมด้านเด็ก เยาวชน ที่อยู่ใกล้ชุมชนหรือที่พักอาศัย		
- บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก	54.5	76.0
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อน/เด็กก่อนวัยเรียน	12.5	-
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	6.0	-
- ศูนย์เยาวชน	8.0	2.0
- สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	19.0	12.0
- ไม่ทราบ		10.0
รวม	100.0	100.0
	N = 200	N = 50

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
2. บริการสังคมด้านเด็ก เยาวชน ที่เคยใช้		
- บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก	48.09	73.33
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อน/เด็กก่อนวัยเรียน	6.87	-
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.82	-
- ศูนย์เยาวชน	6.87	-
- สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	22.90	6.67
- อื่น ๆ	00.76	-
- ไม่เคยใช้บริการ	10.69	20.0
รวม	100.0 N = 131	100.0 N = 15
3. บริการสังคมด้านเด็กและเยาวชนที่ต้องการ ได้รับการจากรัฐ		
- ไม่ต้องการ	3.15	-
- บริการด้านสุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก	10.24	-
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อน/เด็กก่อนวัยเรียน	8.66	-
- บริการนมและอาหารเสริมแก่เด็กใน ครอบครัวที่มีรายได้น้อย	15.75	-
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.36	6.67
- ศูนย์เยาวชน	4.72	-
- สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	12.60	6.67
- ความช่วยเหลือด้านการเงิน	-	33.33
- การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีโอกาส ศึกษาต่อ	18.11	53.33
รวม	100.0 N = 127	100.0 N = 15

จากการศึกษา พบว่า มีเด็กหรือเยาวชนในครัวเรือนในชุมชนแออัดและบ้านได้ สะพาน ร้อยละ 65.5 และร้อยละ 7.5 ตามลำดับ บริการสังคมด้านเด็กและเยาวชนใกล้ชุมชนหรือที่ พักอาศัยได้แก่บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก อ่อนหรือเด็กก่อนวัยเรียนศูนย์เยาวชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกลุ่มตัวอย่างในชุมชนแออัดเคย ใช้บริการด้านอนามัยแม่และเด็กมากที่สุด ร้อยละ 48.09 สนามกีฬาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 22.90 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อนหรือเด็กก่อนวัยเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์เยาวชน ร้อยละ 17.56 ไม่เคยใช้บริการร้อยละ 10.69 ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพานเคยใช้บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก ร้อยละ 73.33 สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 6.67 อีกร้อยละ 20.0 ไม่เคยใช้บริการ

สำหรับบริการสังคมด้านเด็กและเยาวชนที่ต้องการได้รับจากรัฐผู้อยู่อาศัยชุมชน แออัดต้องการให้มีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนมีโอกาสศึกษาต่อ ร้อยละ 18.11 บริการนมและอาหาร เสริมแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย ร้อยละ 15.75 สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 12.60 บริการด้านสุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก ร้อยละ 10.24 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อนหรือเด็กก่อนวัยเรียน ร้อยละ 8.66 ศูนย์เยาวชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร้อยละ 7.08 ไม่ต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 3.15 ส่วนผู้อยู่อาศัยได้สะพาน ร้อยละ 53.33 ต้องการให้มีการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีโอกาส ศึกษาต่อ ร้อยละ 33.33 ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน และร้อยละ 13.34 ต้องการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กและสนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ตารางที่ 5.33 ปัญหาสำคัญที่ประสบในปัจจุบัน

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านได้สะพาน ร้อยละ
ปัญหาที่ประสบ		
- ไม่มีปัญหา	7.5	12.0
- การไล่ที่/ความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย	14.5	56.0
- สาธารณูปโภค	5.0	-
- สภาพแวดล้อมในชุมชน	13.0	-
- อากาศ	4.0	-
- ปัญหาการว่างงาน	1.5	-
- รายได้น้อย ไม่เพียงพอ	36.5	32.0
- ปัญหาสุขภาพ	4.6	-
- ยาเสพติด	10.0	-
- การศึกษาของบุตรหลานในครอบครัว	2.0	-
- ความไม่ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน	2.0	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากผลการศึกษา จะเห็นว่า เมื่อจัดลำดับปัญหาที่สำคัญที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างประสบอยู่ในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างในชุมชนแออัดมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 36.5 เห็นว่าปัญหารายได้น้อย ไม่เพียงพอเป็นปัญหาสำคัญที่สุด รองลงมาเห็นว่าเป็นปัญหาการไล่ที่/ความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย ร้อยละ 14.5 ทั้งนี้เนื่องจากผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 82.0 ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินเอง และเคยได้รับแจ้งหรือได้ยินข่าวเกี่ยวกับการรื้อย้าย และมีส่วนหนึ่งที่เข้ามาอยู่อาศัยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของที่ดินนอกจากนี้ได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 13.0 ปัญหาสุขภาพ ร้อยละ 10.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่บ้านได้สะพานมีความเห็นไม่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 56.0 เห็นว่า ปัญหาการไล่ที่หรือความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัยเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดอันดับแรก เนื่องจากการเข้ามาอยู่อาศัยเป็นการบุกรุกที่สาธารณะซึ่งเกือบทุกครัวเรือนรับทราบทางราชการเตรียมที่จะให้รื้อย้ายภายในปี พ.ศ.2544 ผู้ที่ต้องย้ายไป

อยู่ในพื้นที่ที่รัฐจัดสรรให้ซึ่งอยู่ไกลจากที่อยู่เดิมและแหล่งทำมาหากินจึงเกิดความกังวลในการประกอบอาชีพและไม่ต้องการย้ายออก รวมถึงผู้ที่ต้องรื้อย้ายออกไปโดยที่ยังไม่ทราบว่าจะไปอยู่ที่ใด เนื่องจากไม่สามารถผ่อนชำระค่าเช่าที่ดินหรือบ้านได้ตามเงื่อนไขของการเคหะแห่งชาติ ร้อยละ 32.0 เห็นว่าเป็นปัญหา รายได้น้อยไม่เพียงพอ ทั้งนี้มีร้อยละ 12.0 ตอบว่าไม่มีปัญหา

ตารางที่ 5.34 ความช่วยเหลือด้านบริการสังคมที่ต้องการจากรัฐ

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
บริการสังคมที่ต้องการ		
- ไม่ต้องการ	5.0	12.0
- การจัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่	13.0	24.0
- การให้ความมั่นคงในการอยู่อาศัย	9.0	46.0
- การมีหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ถูกต้อง	1.0	-
- การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน	14.0	-
- สาธารณูปโภค	0.5	-
- บริการด้านสุขภาพอนามัย การอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย	3.0	-
- การเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน	2.5	-
- การป้องกันอัคคีภัย	3.0	-
- บริการจัดหางาน การฝึกอบรมอาชีพเพื่อเสริมรายได้	9.5	-
- การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการแก่เด็กและเยาวชน	1.0	-
- ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อนหรือเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.5	-
- ความช่วยเหลือด้านการเงิน/สิ่งของแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย	18.0	12.0

ข้อมูล	ชุมชนแออัด ร้อยละ	บ้านใต้สะพาน ร้อยละ
- การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน	3.5	6.0
- การแก้ไขปัญหายาเสพติด	7.5	-
- การปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย	9.0	-
รวม	100.0 N = 200	100.0 N = 50

จากการสอบถามความต้องการความช่วยเหลืออันดับแรกด้านบริการสังคมจากรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถามจากชุมชนแออัด ร้อยละ 18.0 ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย ร้อยละ 14.0 ต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน ร้อยละ 13.0 ต้องการให้จัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ (บ้านและที่ดิน) ร้อยละ 9.5 ต้องการให้มีบริการจัดงาน การฝึกอบรมอาชีพเพื่อเสริมรายได้ นอกจากนี้ยังต้องการความมั่นคงในการอยู่อาศัยในปัจจุบัน และการช่วยเหลือในการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ร้อยละ 9.0 เท่ากัน ร้อยละ 7.5 ต้องการให้แก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับผู้อยู่อาศัยใต้สะพาน ต้องการความมั่นคงในการอยู่อาศัยเป็นอันดับแรกมากที่สุด ร้อยละ 46.0 รองลงมา คือ ต้องการให้จัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ร้อยละ 24.0 ความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย ร้อยละ 12.0 ที่เหลือร้อยละ 6.0 ต้องการให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในครัวเรือน

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ พบว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดไม่ต้องการความช่วยเหลือร้อยละ 5.0 ขณะที่ผู้อยู่อาศัยใต้สะพานมีจำนวนร้อยละ 12.0 ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเดียวกับผู้ที่ตอบว่าไม่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ทั้งนี้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดให้เหตุผลที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากเห็นว่าความเป็นอยู่ในปัจจุบันคืออยู่แล้ว แต่บางส่วนมีความรู้สึกว้า ที่ผ่านมารัฐราชการไม่เคยให้ความสนใจช่วยเหลืออะไร จึงไม่คาดหวังความช่วยเหลือ และแม้ว่าจะต้องการความช่วยเหลือก็ไม่คิดว่าจะได้รับความช่วยเหลือจริง สำหรับผู้อยู่อาศัยใต้สะพานนั้น เมื่อสัมภาษณ์ถึงลงไปแล้วพบว่า สาเหตุที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือไม่ได้เกิดจากความไม่เดือดร้อน แต่เป็นเพราะเคยชินกับความเดือดร้อนจึงรู้สึกเฉย ๆ ประกอบกับมีความเชื่อในเรื่องบุญวาสนาและกรรมเก่า จึงทำให้ยอมรับสภาพความเป็นอยู่และไม่คิดถึงอนาคตระยะยาวว่าจะเป็นอย่างไร แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ยังมีผู้ที่เดือดร้อนกว่าคนที่รัฐควรจะให้ความช่วยเหลือ

มากกว่า และบางส่วนมีความตระหนักว่าตนเข้ามาอยู่อาศัยอย่างผิดกฎหมายคงไม่มีหน่วยงานใด ๆ
ของรัฐเข้ามาช่วยเหลือ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ส่วนที่ 3 ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าถึงบริการสังคมด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชนแออัดและบ้านใต้สะพาน

ด้านการศึกษา

ตารางที่ 5.35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการศึกษาภาคบังคับกับลักษณะของชุมชน

การศึกษาภาคบังคับ ลักษณะของชุมชน	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ชุมชนแออัด	82 (97.6)	2 (2.4)	84 (86.6)
บ้านใต้สะพาน	12 (92.3)	1 (7.7)	13 (13.4)
รวม	94 (96.9)	3 (3.1)	97 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi – Square = 1.0690

d.f. = 1

Significance = 0.303

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการศึกษาภาคบังคับกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยจากค่าร้อยละ พบว่า เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด และเด็กและเยาวชนที่อยู่อาศัยใต้สะพาน ได้รับการศึกษาภาคบังคับในสัดส่วนที่สูงทั้งสองกลุ่ม คือ ร้อยละ 97.6 ร้อยละ 92.3 ตามลำดับ

ด้านสุขภาพอนามัย

ตารางที่ 5.36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐกับลักษณะของชุมชน

การใช้บริการสาธารณสุข ลักษณะของชุมชน	เคย	ไม่เคย	รวม
ชุมชนแออัด	165 (91.2)	16 (8.8)	181 (81.5)
บ้านได้สะพาน	35 (85.4)	6 (14.6)	41 (18.5)
รวม	200 (90.1)	22 (9.9)	250 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi – Square = 1.257

d.f. = 1

Significance = 0.262

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยจากค่าร้อยละ จะเห็นว่า จำนวนผู้ที่เคยใช้บริการด้านสาธารณสุขของรัฐของผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมี ร้อยละ 91.2 ขณะที่ผู้ที่อยู่อาศัยบ้านได้สะพานเคยใช้บริการ ร้อยละ 85.4 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ด้านที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 5.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐกับลักษณะของชุมชน

การได้รับการช่วยเหลือด้าน ที่อยู่อาศัย	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ลักษณะของชุมชน			
ชุมชนแออัด	200 (100.0)	-	200 (80.0)
บ้านได้สะพาน	45 (90.0)	5 (10.0)	50 (20.0)
รวม	245 (98.0)	5 (2.0)	250 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi – Square = 20.408

d.f. = 1

Significance = 0.000

จากตาราง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐถึง ร้อยละ 100.0 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่อยู่อาศัยบ้านได้สะพาน ที่ได้รับความช่วยเหลือ ร้อยละ 90.0

ด้านความมั่นคงของรายได้

ตารางที่ 5.38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับค่าจ้างขั้นต่ำกับลักษณะของชุมชน

การได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ลักษณะของชุมชน	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ชุมชนแออัด	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (85.2)
บ้านได้สะพาน	2 (50.0)	2 (50.0)	4 (14.8)
รวม	23 (85.2)	4 (14.8)	27 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi – Square = 4.606

d.f. = 1

Significance = 0.032

จากตาราง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับค่าจ้างขั้นต่ำกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดได้รับค่าจ้างไม่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ร้อยละ 91.3 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้อยู่อาศัยบ้านได้สะพาน ที่ได้รับค่าจ้างไม่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำเพียง ร้อยละ 50.0

ด้านการว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน

ตารางที่ 5.39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทราบแหล่งข้อมูลการจ้างงานกับลักษณะของชุมชน

แหล่งข้อมูลการจ้างงาน ลักษณะของชุมชน	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
ชุมชนแออัด	70 (35.0)	130 (65.0)	200 (80.0)
บ้านได้สะพาน	7 (14.0)	43 (86.0)	50 (20.0)
รวม	77 (30.8)	173 (69.2)	250 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi – Square = 8.276

d.f. = 1

Significance = 0.004

จากตาราง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการทราบแหล่งข้อมูลการจ้างงานกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดรู้จักแหล่งข้อมูลการจ้างงานของหน่วยงานราชการ ร้อยละ 35.0 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่อยู่อาศัยบ้านได้สะพานที่รู้จักแหล่งข้อมูลการจ้างงานเพียง ร้อยละ 14.0 เท่านั้น

ด้านบริการสังคมทั่วไป

ตารางที่ 5.40 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความช่วยเหลือหรือการให้บริการด้าน
คนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน จากรัฐกับลักษณะของชุมชน

การได้รับความช่วยเหลือ ลักษณะของชุมชน	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ชุมชนแออัด	127 (84.7)	23 (15.3)	150 (85.2)
บ้านใต้สะพาน	17 (65.4)	9 (34.6)	26 (14.8)
รวม	144 (81.8)	32 (18.2)	176 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi - Square = 5.538

d.f. = 1

Significance = 0.019

จากการาง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับบริการสังคมทั่วไปจากรัฐ ซึ่งได้แก่
ความช่วยเหลือด้านคนพิการ ด้านคนชรา และด้านเด็กและเยาวชนกับลักษณะของชุมชน ที่ระดับนัย
สำคัญ 0.05 โดยจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดได้รับบริการสังคมด้านบริการสังคม
ทั่วไปหรือได้รับความช่วยเหลือ/บริการด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน ร้อยละ 84.7 ซึ่งเป็น
สัดส่วนที่สูงกว่าผู้อยู่อาศัยบ้านใต้สะพานที่ได้รับความช่วยเหลือ/บริการเพียง ร้อยละ 65.4

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงบริการสังคมของชุมชนแออัดและบ้านใต้สะพาน

ปัจจัยด้านระยะเวลาอยู่อาศัย

ตารางที่ 5.41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการสังคมด้านการศึกษา

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การศึกษาภาคบังคับ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5 ปี	8 (100.0)	-	8 (9.5)
5-10	17 (100.0)	-	17 (20.2)
11-15	6 (85.7)	1 (14.3)	7 (8.3)
16-20	9 (100.0)	-	9 (10.7)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	42 (97.7)	1 (2.3)	43 (51.2)
รวม	82 (97.6)	2 (2.4)	84 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 5.098

d.f. = 4

Significance = 0.277

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการสังคมด้านการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนไม่ว่าจะอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลาเท่าใด เด็กและเยาวชนในครัวเรือน ต่างได้รับการศึกษาภาคบังคับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.42 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัย

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การใช้บริการสาธารณสุขของรัฐ		
	เคย	ไม่เคย	รวม
ต่ำกว่า 5	24 (92.3)	2 (7.7)	26 (14.4)
5-10	33 (89.2)	4 (10.8)	37 (20.4)
11-15	12 (100)	-	12 (6.6)
16-20	12 (85.7)	2 (14.3)	14 (7.7)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	84 (91.3)	8 (8.7)	92 (50.8)
รวม	165 (91.2)	16 (8.8)	181 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 1.902

d.f. = 4

Significance = 0.754

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ไม่ว่าจะอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลาเท่าใดก็ตาม คนในชุมชนมีการใช้บริการสังคมด้านสุขภาพอนามัยในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.43 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการ
สังคมด้านที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การได้รับการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	31 (100)	-	31 (15.5)
5-10	40 (100)	-	40 (20.0)
11-15	12 (100)	-	12 (6.0)
16-20	16 (100)	-	16 (8.0)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	101 (100)	-	101 (50.5)
รวม	200 (100)	-	200 (100)

จากตาราง พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ไม่ว่าจะอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่าใด ต่างได้
รับบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ โดยจะเป็นการช่วยเหลือในด้านงบประมาณในการพัฒนา
สภาพแวดล้อมในชุมชนโดยรวม จึงถือว่าผู้อยู่อาศัยในชุมชนทุกคนได้รับบริการด้านดังกล่าว

ตารางที่ 5.44 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการ
สังคมด้านความมั่นคงของรายได้

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	6 (28.6)	-	6 (26.1)
5-10	3 (100)	-	3 (13.0)
11-15	-	-	-
16-20	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (8.7)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	11 (91.7)	1 (8.3)	12 (52.2)
รวม	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 5.157

d.f. = 3

Significance = 0.167

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับ
บริการสังคมด้านความมั่นคงของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ
พบว่า ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนไม่ว่าจะอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่าใด ต่างได้รับค่าจ้างไม่ต่ำ
กว่าค่าจ้างขั้นต่ำในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.45 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับการบริการสังคมด้านการว่างงานและสวัสดิการแรงงาน

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การทราบข้อมูลแหล่งงาน		
	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
ต่ำกว่า 5	9 (29.0)	22 (71.0)	31 (15.5)
5-10	11 (27.5)	29 (72.5)	40 (20.0)
11-15	3 (25.0)	9 (75.0)	12 (6.0)
16-20	8 (50.0)	8 (50.0)	16 (8.0)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	39 (38.6)	62 (61.4)	101 (50.5)
รวม	70 (35.0)	130 (65.0)	200 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 0.384

d.f. = 4

Significance = 0.384

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับการบริการสังคมด้านการว่างงานและสวัสดิการแรงงาน ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่ได้ทำให้สัดส่วนของผู้ที่ทราบข้อมูลแหล่งงานของหน่วยงานรัฐแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.46 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไป

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	ความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	18 (90.0)	2 (10.0)	20 (13.3)
5-10	22 (71.0)	9 (29.0)	31 (20.7)
11-15	11 (100)	-	11 (7.3)
16-20	11 (84.6)	2 (15.4)	13 (8.7)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	65 (86.7)	10 (13.3)	75 (50.0)
รวม	127 (84.7)	23 (15.3)	150 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 7.143

d.f. = 4

Significance = 0.129

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไป ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดไม่ว่าจะอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่าใด ต่างได้รับต่างได้รับบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไปหรือการได้รับความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.47 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับบริการ
สังคมด้านการศึกษา

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การศึกษาภาคบังคับ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	1 (100)	-	1 (7.7)
5-10	3 (75.0)	1 (25.0)	4 (30.8)
11-15	4 (100)	-	4 (30.8)
16-20	4 (100)	-	4 (30.8)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	-	-	-
รวม	12 (92.3)	1 (7.7)	13 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 2.438

d.f. = 3

Significance = 0.487

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับ
บริการสังคมด้านการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ระยะเวลา
อยู่อาศัยได้สะพาน ไม่ว่าจะอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลาเท่าใด เด็กและเยาวชนในครัวเรือน ต่างได้รับ
การศึกษาภาคบังคับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.48 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัย

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การใช้บริการสุขภาพอนามัย		
	เคย	ไม่เคย	รวม
ต่ำกว่า 5	5 (71.4)	2 (28.6)	7 (17.1)
5-10	15 (88.2)	2 (11.8)	17 (41.5)
11-15	1 (10.0)	9 (90.0)	10 (24.4)
16-20	5 (100)	-	5 (12.2)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (4.9)
รวม	35 (85.4)	6 (14.6)	41 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 4.232

d.f. = 4

Significance = 0.376

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับการบริการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยได้สะพานไม่ว่าจะอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาแตกต่างกันเท่าใด แต่การใช้บริการด้านสุขภาพอนามัยจะมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.49 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับการบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การได้รับการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ		
	เคย	ไม่เคย	รวม
ต่ำกว่า 5	4 (44.4)	5 (55.6)	9 (18.0)
5-10	18 (100)	-	18 (36.0)
11-15	14 (100)	-	14 (28.0)
16-20	7 (100)	-	7 (14.0)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	2 (100)	-	2 (4.0)
รวม	45 (90.0)	5 (10.0)	50 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 25.309

d.f. = 4

Significance = 0.000

จากตาราง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยกับการได้รับการบริการสังคมด้านความมั่นคงของรายได้ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ระยะเวลาการอยู่อาศัยได้สะพานที่ต่างกันทำให้การได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐมีสัดส่วนที่แตกต่างกันด้วย

ตารางที่ 5.50 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับบริการ
สังคมด้านความมั่นคงของรายได้

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	-	-	-
5-10	-	-	-
11-15	2 (50.0)	2 (50.0)	4 (100.0)
16-20	-	-	-
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	-	-	1 (25.0)
รวม	2 (50.0)	2 (50.0)	4 (100)

จากตาราง พบว่า ผู้อยู่อาศัยได้สะพานที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชนมีเพียงผู้ที่อยู่อาศัย
ในระยะเวลา 11-15 ปี กลุ่มเดียว โดยมีจำนวนถึง ร้อยละ 50.0 ที่ได้รับอัตราค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้าง
ขั้นต่ำ

ตารางที่ 5.51 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการให้บริการสังคมด้านการว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การทราบข้อมูลแหล่งงาน		
	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
ต่ำกว่า 5	1 (11.1)	8 (88.9)	9 (18.0)
5-10	3 (16.7)	15 (83.3)	18 (36.0)
11-15	12 (85.7)	2 (14.3)	14 (28.0)
16-20	1 (14.3)	6 (85.7)	7 (14.0)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	2 (100.0)	-	2 (4.0)
รวม	7 (14.0)	43 (86.0)	50 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 0.496

d.f. = 4

Significance = 0.974

จากตารางพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการให้บริการสังคมด้านการว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่ได้ทำให้สัดส่วนของผู้ที่ทราบข้อมูลแหล่งงานของหน่วยงานรัฐแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยได้สะพานกับการได้รับบริการสังคม
ด้านบริการสังคมทั่วไป

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	ความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 5	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (7.7)
5-10	6 (66.7)	3 (33.3)	9 (34.6)
11-15	6 (66.7)	3 (33.3)	9 (34.6)
16-20	4 (66.7)	2 (33.3)	8 (23.1)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	-	-	-
รวม	17 (65.4)	9 (34.6)	26 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 0.227

d.f. = 3

Significance = 0.973

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนแออัดกับการได้รับ
บริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไป ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า
ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดไม่ว่าจะอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่าใด ต่างได้รับบริการสังคมด้านบริการ
สังคมทั่วไปหรือการได้รับความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ปัจจัยด้านอายุของชุมชน

ตารางที่ 5.53 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับบริการสังคมด้านการศึกษา

อายุของชุมชน (ปี)	การศึกษาภาคบังคับ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 30 ปี	3 (100)	-	3 (3.6)
30-39	27 (96.4)	1 (3.6)	28 (33.3)
40-49	20 (95.2)	1 (4.8)	21 (25.0)
50-59	10 (100)	-	10 (11.9)
มากกว่า 70 ปีขึ้นไป	22 (100)	-	22 (26.2)
รวม	82 (97.6)	2 (2.4)	84 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 1.537

d.f. = 4

Significance = 0.820

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนแออัดกับการได้รับบริการสังคมด้านการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า อายุของชุมชนไม่ว่าจะมากหรือน้อย เด็กและเยาวชนในครัวเรือน ต่างได้รับการศึกษาภาคบังคับในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.54 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการสังคมด้านสุขภาพอนามัย

ระยะเวลาอยู่อาศัย (ปี)	การใช้บริการสาธารณสุขของรัฐ		
	เคย	ไม่เคย	รวม
ต่ำกว่า 30	12 (92.3)	1 (7.7)	13 (7.2)
30-39	65 (92.9)	5 (7.1)	70 (38.7)
40-49	41 (87.2)	6 (12.8)	47 (26.0)
50-59	12 (100)	-	12 (6.6)
มากกว่า 70 ปีขึ้นไป	35 (89.7)	4 (10.3)	39 (21.5)
รวม	165 (91.2)	16 (8.8)	181 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 2.431 d.f. = 4 Significance = 0.657

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนแออัดกับการได้รับการสังคมด้านสุขภาพอนามัย ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่มีการก่อตั้งมานานเพียงใด การใช้บริการด้านสุขภาพอนามัยของผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.55 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัย

อายุชุมชน (ปี)	ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 30 ปี	17 (100.0)	-	17 (100.0)
30 - 39	75 (100.0)	-	75 (100.0)
40 - 49	52 (100.0)	-	52 (100.0)
50 - 59	14 (100.0)	-	14 (100.0)
70 ปีขึ้นไป	42 (100.0)	-	42 (100.0)
รวม	200 (100.0)	-	200 (100.0)

จากตาราง พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดทุกชุมชนต่างได้รับบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัยจากรัฐ เนื่องจากชุมชนแออัดที่ศึกษาเป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยกรุงเทพมหานคร ตามประกาศกำหนดชุมชน พ.ศ. 2534 ชุมชนทุกชุมชนจึงได้รับความช่วยเหลือในด้านงบประมาณในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของชุมชนว่าก่อตั้งขึ้นเมื่อใด ดังนั้นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนทุกคนจึงเท่ากับได้รับบริการด้านดังกล่าวด้วย

ตารางที่ 5.56 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการบริการสังคมด้านความมั่นคงของรายได้

อายุชุมชน (ปี)	การได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 30 ปี	1 (100.0)	-	1 (4.3)
30 - 39	6 (85.7)	1 (14.3)	7 (30.4)
40 - 49	6 (100.0)	-	6 (26.1)
50 - 59	-	-	-
70 ปีขึ้นไป	8 (88.9)	1 (11.1)	9 (39.1)
รวม	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 1.008

d.f. = 3

Significance = 0.799

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการบริการสังคมด้านความมั่นคงของรายได้ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ จะเห็นว่าอายุของชุมชนที่แตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดได้รับค่าจ้างไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำในสัดส่วนที่ต่างกัน

ตารางที่ 5.57 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการสังคมด้านการ
ว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน

อายุชุมชน (ปี)	ข้อมูลการจ้างงานของหน่วยงานราชการ		
	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
ต่ำกว่า 30 ปี	4 (23.5)	13 (76.5)	17 (8.5)
30 - 39	27 (36.0)	48 (64.0)	75 (37.5)
40 - 49	14 (26.9)	38 (73.1)	52 (26.0)
50 - 59	3 (21.4)	11 (78.6)	14 (7.0)
70 ปีขึ้นไป	22 (52.4)	20 (47.6)	42 (21.0)
รวม	70 (35.0)	130 (65.0)	200 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 9.218

d.f. = 4

Significance = 0.056

จากตาราง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการสังคมด้านการว่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ จะเห็นว่าผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดที่มีอายุของชุมชนต่างกัน ไม่ได้ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดรับทราบแหล่งข้อมูลการจ้างงานของรัฐในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.58 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไป

อายุชุมชน (ปี)	ความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชน		
	ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม
ต่ำกว่า 30 ปี	5 (55.6)	4 (44.4)	9 (6.0)
30 - 39	43 (78.2)	12 (21.8)	55 (36.7)
40 - 49	39 (92.9)	3 (7.1)	42 (28.0)
50 - 59	11 (100.0)	-	11 (7.3)
70 ปีขึ้นไป	29 (87.1)	4 (12.1)	33 (22.0)
รวม	127 (84.7)	23 (15.3)	150 (100.0)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

Chi-Square = 12.081

d.f. = 4

Significance = 0.017

จากตาราง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุของชุมชนกับการได้รับการบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไป ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดที่มีอายุของชุมชนแตกต่างกัน การได้รับการบริการสังคมด้านบริการสังคมทั่วไปหรือการได้รับความช่วยเหลือด้านคนพิการ คนชรา เด็กและเยาวชนทั่วไปจะมีสัดส่วนที่ต่างกันด้วย โดยชุมชนที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มว่าคนในชุมชนจะได้รับบริการด้านดังกล่าวจากรัฐมากกว่าด้วย

ปัจจัยด้านบทบาทของผู้นำชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน

จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการชุมชนซึ่งประกอบด้วยประธานชุมชน และกรรมการชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ประธานชุมชนและกรรมการชุมชน 7 คนที่ได้รับการเลือกตั้งจากคนใน ชุมชนให้เป็นตัวแทนของชุมชนและผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรที่มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทความรับผิดชอบของบุคคลในแต่ละตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน โดยผู้นำชุมชนที่มีความตั้งใจจริง เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม มีความสามารถและมีศักยภาพ จริงจังในการทำงาน ใส่ใจในปัญหาความเดือดร้อนของคนในชุมชน และเป็นผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรหรือบริการสังคมที่หน่วยงานของรัฐจัดให้ รู้ช่องทางที่จะติดต่อกับหน่วยงานภายนอก เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้สามารถประสานกับแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดึงเอาบริการสังคมมาให้คนในชุมชนได้อย่างหลากหลาย เช่น การประสานงานกับสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มาให้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในชุมชน การประสานงานกับสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร กรมประชาสงเคราะห์ หน่วยงานด้านสาธารณสุข ในการช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน เช่น ปัญหาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของเด็ก/เยาวชน การประสานหน่วยงานราชการในการจดทะเบียนคนพิการ การทำบัตรสุขภาพผู้สูงอายุ หรือ การสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจนขาดแคลน การส่งผู้เจ็บป่วยที่ยากไร้ในชุมชน เข้ารับการรักษาโดยขอยกเว้นค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำชุมชนจะมีบทบาทในการประสานงานหน่วยงานของรัฐแล้วผู้นำชุมชนยังทำหน้าที่เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลหรือแนะนำแหล่งทรัพยากร บริการสังคมแก่คนในชุมชนเพื่อที่จะสามารถติดต่อด้วยตนเองได้ด้วย และในกรณีชุมชนที่ถูกเวนคืนที่ดิน ผู้นำชุมชนยังมีบทบาทในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอยืดระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ซึ่งได้รับการยินยอมให้ผ่อนผันตามที่ผู้นำเสนอ ด้านบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ความช่วยเหลือจากภาครัฐที่ได้รับจะเป็นในรูปของเงินงบประมาณจากกรุงเทพมหานครฯ เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนส่วนรวมและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีวงเงินให้เดือนละ 2,000 บาท ต่อ 1 ชุมชน แต่ทั้งนี้คณะกรรมการชุมชนจะต้องนำเสนอโครงการให้สำนักงานเขตในพื้นที่ปกครองพิจารณาอนุมัติก่อน โดยในชุมชนที่คณะกรรมการชุมชนมีความสนใจปัญหาของชุมชน กระตือรือร้นในการทำงาน จะเสนอโครงการอย่างต่อเนื่องและได้รับงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งทำให้คนในชุมชนโดยรวมได้รับความช่วยเหลือด้วย ส่วนบริการสังคมด้านความมั่นคงของรายได้ และด้านการจ้างและสวัสดิการแรงงาน ผู้นำชุมชนไม่ได้เข้ามามีบทบาท เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ที่ประกอบอาชีพถูกจ้างเอกชนมีเพียงร้อยละ 11.5 เท่านั้น และไม่เคยมีการขอคำแนะนำปรึกษาหรือความช่วยเหลือในด้านดังกล่าว จึงไม่ทราบว่ามีผู้ที่ประสบปัญหาหรือไม่

ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนแออัด พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมีการพึ่งพาช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้อง หรือมาจากแหล่งภูมิถิ่นเดียวกัน หรือเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมานานหลายปี ซึ่งการที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้มีการพบปะพูดคุย ปรึกษาปัญหาหรือขอความช่วยเหลือกันอยู่เสมอ เมื่อมีข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของทางราชการที่อาจจะรับมา โดยตรงด้วยตนเองหรือจากผู้นำชุมชนก็จะนำมาสนทนากันในกลุ่มผู้ที่คุ้นเคยใกล้ชิด ซึ่งเท่ากับเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลในทางอ้อม ทำให้คนอื่น ๆ ได้รับทราบข้อมูลไปด้วย เช่น การแนะนำแหล่งบริการสังคมที่สามารถให้ความช่วยเหลือกรณีที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ การแนะนำบริการหรือสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุข เป็นต้น

สำหรับบ้านได้สะพานมีลักษณะการเข้าอยู่อาศัยที่เป็นการบุกรุกหรืออยู่อาศัยอย่างผิดกฎหมาย จึงไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเหมือนกับชุมชนแออัด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน พบว่า ผู้อยู่อาศัยได้สะพานส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องเป็นญาติกับหรือมาจากภูมิถิ่นเดียวกัน ความสัมพันธ์จึงใกล้ชิดสนิทสนมกันค่อนข้างมาก มีบางสะพานที่ผู้อยู่อาศัยไม่เคยพูดคุยกันเลย ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้รู้จักกันมาก่อน และเข้ามาอยู่อาศัยได้ไม่นาน โดยปลูกสร้างบ้านอยู่คนละฝั่งคลอง แต่แม้ว่าผู้อยู่อาศัยจะมีความสนิทสนมกัน แต่ช่วงเวลาที่จะสนทนาพูดคุยกันค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีภาระที่ต้องทำมาหาเลี้ยงครอบครัว โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเก็บ/รัฐซื้อ-ขายของเก่า ซึ่งต้องออกไปประกอบอาชีพไกลจากที่พักอาศัยเป็นเวลานาน ๆ อย่างไรก็ตามหากมีเวลาว่างจากภาระกิจผู้อยู่อาศัยได้สะพานจะนั่งพูดคุยกันบ้าง หัวข้อในการสนทนาพูดคุยจะเป็นเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ เช่น การประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ พูดคุยถึงคนรู้จักญาติพี่น้อง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทางราชการที่มีการพูดคุยกัน คือ เรื่องที่ทางราชการจะให้หรือย้ายออกจากได้สะพานให้อยู่ในที่ที่จัดเตรียมให้ โดยผู้อยู่อาศัยมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ซึ่งบางคนตัดสินใจจะไปอยู่ บางคน คิดที่จะกลับภูมิถิ่นเดิม หรือหาที่อยู่ใหม่เองในกรุงเทพมหานคร ขณะที่บางคนไม่คิดว่าจะมีการได้เรื่องจริง ๆ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการสังคม ได้แก่ การศึกษาของเด็ก เยาวชนในครัวเรือน สุขภาพอนามัย มีการพูดคุยกันบ้างแต่ไม่มีใครสามารถให้ข้อมูลแหล่งบริการและบริการที่รัฐจัดให้ได้ชัดเจน ประกอบกับผู้อยู่อาศัยได้สะพานจะให้ความสำคัญกับการทำมาหากินเป็นหลัก ซึ่งไม่ค่อยได้สนใจที่จะแสวงหาข้อมูลดังกล่าว

ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับแหล่งบริการสังคมและบริการสังคมของรัฐ

จากการศึกษา พบว่า การที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับบริการสังคมในบางด้าน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากการที่ไม่รู้จักแหล่งบริการสังคมหรือขาดความรู้เกี่ยวกับบริการสังคมที่รัฐมี เช่น ด้านการศึกษาโดยจะเห็นได้จากการที่สมาชิกในครัวเรือนหรือบ้านได้สะพานที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาแล้วแต่ยังไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ โดยให้เหตุผลว่าครอบครัวขาดความพร้อมด้านการเงิน(ตารางที่6) ซึ่งแม้ว่าการศึกษาภาคบังคับจะเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า แต่ผู้เรียนก็ต้องออกค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เองด้วย เช่น ค่าอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน ค่าอาหาร เป็นต้น ซึ่งผู้อยู่อาศัยได้สะพานไม่ทราบว่าเป็นส่วนค่าใช้จ่ายเหล่านี้ จะสามารถขอความช่วยเหลือได้จากที่ไหนหรือมีหน่วยงานใดที่ให้บริการด้านดังกล่าว สำหรับด้านสุขภาพอนามัย พบว่า มีผู้อยู่อาศัยได้สะพานไม่ได้ใช้บริการ ร้อยละ 13.83 ซึ่งสะท้อนถึงความไม่รู้ในเรื่องสวัสดิการที่รัฐจัดให้แก่ผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ จากการสอบถามเกี่ยวกับการทำบัตรสุขภาพ มีผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน ร้อยละ 68.0 และ 100.0 ไม่ได้ทำบัตรโดยมีเหตุผลหลัก คือ ไม่ทราบว่ามีการบริการของรัฐในเรื่องดังกล่าว ในด้านความมั่นคงของรายได้ พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน หรือสถานประกอบการเอกชน จำนวนหนึ่งที่ไม่ทราบสิทธิที่ตนต้องได้รับตามข้อบังคับของกฎหมาย เช่น การทำบัตรประกันสังคมให้กับลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป สิทธิในการลาคลอด 90 วัน เป็นต้น

ด้านการว่างงานและสวัสดิการแรงงาน เป็นบริการสังคมอีกด้านหนึ่งที่สะท้อนว่าการขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งบริการสังคมและความรู้ด้านบริการสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเข้าไม่ถึงบริการของรัฐในด้านดังกล่าว โดยจากการศึกษา พบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดและบ้านได้สะพาน ร้อยละ 65.0 และ 86.0 ไม่รู้จักหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบด้านการจัดหางาน โดยผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนแออัด ร้อยละ 22.0 และบ้านได้สะพาน ร้อยละ 14.15 ที่ระบุสาเหตุการไม่สมัครงานผ่านหน่วยงานของรัฐว่า เนื่องจากไม่รู้จักหรือไม่ทราบว่ามีการบริการของรัฐในด้านนี้ และยังพบว่า มีลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนที่มีจำนวนลูกจ้าง 10 คนขึ้นไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนเงินทดแทนไม่เคยทราบว่ามีการบังคับเป็นกฎหมายให้สถานประกอบการต้องเข้ากองทุนเงินทดแทน โดยไม่รู้จักว่ากองทุนดังกล่าวคืออะไร มีเงื่อนไขการเป็นสมาชิกอย่างไร และจะได้รับสิทธิประโยชน์จากการเป็นสมาชิกอย่างไร

สำหรับด้านบริการสังคมทั่วไป ซึ่งได้แก่บริการสังคมในกลุ่มคนพิการ คนชรา เด็ก และเยาวชน นั้นจากการศึกษา พบว่า การที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักรายงานที่จะขอความช่วยเหลือหรือบริการทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านสิทธิต่าง ๆ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวไม่ได้รับบริการหรือความช่วยเหลือจากรัฐ โดยพบว่า มีคนพิการทั้งสองกลุ่มประชากรที่ไม่ได้รับ

ความช่วยเหลือเนื่องจากไม่รู้จักหน่วยงานหรือแหล่งที่จะขอความช่วยเหลือ ร้อยละ 37.5 (ชุมชนแออัด) และร้อยละ 73.33 (บ้านใต้สะพาน) และยังพบว่ามีการที่มิได้จดทะเบียนคนพิการเนื่องจากไม่ทราบข้อมูลซึ่งทำให้มิได้รับสิทธิประโยชน์จากการจดทะเบียนร้อยละ 42.9 (ชุมชนแออัด) และร้อยละ 100.0 (บ้านใต้สะพาน) ขณะที่คนชราที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือเนื่องจากไม่รู้จักหน่วยงานที่จะขอความช่วยเหลือมี ร้อยละ 60.72 (ชุมชนแออัด) และร้อยละ 75.0 (บ้านใต้สะพาน)